Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פּרייז 20 גראָשען — היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש־געזעלשאַפטליכע טאָג־צייטונג

Nr 219 | Łódź, Sroda 18 września 1929 | צוועלפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך י"ג אלול תרפ"ט | № 219

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 31, tel. 24-71. — רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 31, טעל. 24-71

די אַקציע פון דער רעגירונג

און די ערוואַרטונג אויף דער קאָנטער־אַקציע פון סיים

וואַרשא, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) נעכטען האָבען מיר שוין מיטגעטיילט, אַז מ'האָט זיך געקענט היינט ריכטען אויף אַ קאָמוניקאַט פון דער רעגירונג אַלס ענטפער אויף דעם פּראָטעסט פון די אָפּאָזיציאָנעלע סיים־קלובען אַנטיילצונעמען אין דער קאָנפערענץ, וואָס איז צונויפגערופען געוואָרען דורך דער רעגירונג.

היינט נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען דעם מאַרשאַל פּילסודסקי און דעם פּרעמיער שוויטאַלסקי, אויף דער וועלכער קאָנפערענץ איז פערטיג געוואָרען דער רעגירונגס־קאָמוניקאַט. באַלד דערויף האָט פּרעמיער שוויטאַלסקי אָנגעקלונגען צום סיים־מאַרשאַלעק דאַשינסקי, און איהם ערקלערט, אַז צוליב דעם ענטפער פון די סיים־קלובען אויפ'ן פאָרשלאַג פון דער רעגירונג צונויפצוקומען זיך אויף אַ קאָנפערענץ האַלט ער די מיטערדיגע דיסקוסיע פאַר איבעריג און די קאָנפערענץ וועט נישט צושטאַנד קומען.

דאַן איז פערעפענטליכט געוואָרען פאָלגענדער קאָמוניקאַט:

די רעגירונג האָט פאָרגעלעגט די קאָנפערענץ, געהאַט פאַר אַ ציל צו קומען אין אַ קאָנטאַקט צווישען דער רעגירונג, וועלכע שטעלט צונויף און פיהרט אויס דעם ביודזשעט און דעם פּאַרלאַמענט, וועלכע נעהמט איהם אָן און שטעלט איהם פעסט. די מיטאַרבייט צווישען דער געזעצגעבערישער און אויספיהרונגס־מאַכט איז דעריבער נויטיג. מ'קען האַלטען, אַז דער ביודזשעט דאַרף בעטראַכט ווערען אויסשליסליך אין די סיים־קאָמיסיעס און אויף די פּלענאַרע זיצונגען פון סיים, די ערפאַהרונג האָט אָבער גאַנץ בולט בעוויזען, אַז דער ביודזשעט־פּראָבלעם ווערט בעטראַכט פון שטאַנדפּונקט פון דער לויפענדער פּאָליטיק און נישט פון שטאַנדפּונקט פון זאַכליכקייט און מלוכה־נויטווענדיגקייט.

דאָס פּראָבלעם פון ראַציאָנאַליזירען דעם ביודזשעט שאַפט די נאָרמען אויף אַ גאַנץ יאָהר נישט־נאָר פאַר דער מלוכה, נאָר פאַר דער גאַנצער געזעלשאַפט, דעריבער איז דער פּלאַן פון דער רעגירונג געווען זיך צו טרעפען מיט די פאָרזיצערס פון די סיים־קלובען, כדי כאָטש אין אַ געוויסער פאָרם אויסצובעסערען דעם אופן פון בעטראַכטען די ווירטשאַפטליכע און פינאַנציעלע לאַגע פון לאַנד; בעטראַכטען די מעגליכע הכנסות, די בעדערפענישען פון לאַנד א. אַ. וו. לאַוי אַרום וואָלט די ביודזשעט־קאָמיסיע געוואָרען אַ מעהר זאַכליכע און דער פּאַרלאַמענט וואָלט זיך אַליין געקענט בעגרענ־ניצען מיט די פערשידענע פאָרשלאַגען, וועלכע בעדראָהען דאָס גלייכגעוויכט פון ביודזשעט און פערקריפּלען יעדע מיינונג וועגען ביודזשעט.

אַלס תשובה אויף דעם רעגירונגס־פּלאַן האָט מאַרשאַלעק דאַשינסקי צוגעשיקט די תשובה פון נ. ד. און צענטראָלעווע די רעגירונג בעטראַכט די דאָזיגע תשובות אַלס אַן אָפּזאָג אַנטיילצונעהמען אין דער קאָנפערענץ. די כונה פון דער רעגירונג האָט נישט געקענט בעטראַכט ווערען אין קיין פאַל, אַלס וועלכע ס'איז בעזאָרגניש פון דער אויספיהרונגס־מאַכט צו דער געזעצגעבערישער. די רעגירונג האַלט אויך, אַז יורידיש זענען די סיים־קלובען קיין שום קערפערשאַפטען נישט.

אין דעם קאָמוניקאַט איז נאָך געווען פאָלגענדער זאַץ, וועלכער איז שפּעטער געשטראָכען געוואָרען. די רעגירונג וואַרט רוהיג אויף דער קאָנטער־אַקציע פון סיים, און איז גרייט אויף איהר צו ענטפערען.

וואַרשא, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) נאָכ'ן פערעפענטליכען דעם רעגירונגס־קאָמוניקאַט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון צענטראָלעווע, די בעשלוסען ווערען געהאַלטען בסוד.

מאָרגען וועט פאָרקומען נאָך אַ זיצונג פון צענטראָלעווע, וואו ס'וועט בעשלאָסען ווערען צונויפצורופען אַן עקסטראַ־סעסיע פון סיים. מיט דעם וועט זיך אָנהויבען דער פּאָליטישער קאַמף, ווייל די רעגירונג וועט דאַן ענטפערען אויף דער קאָנטער־אַקציע פון סיים.

לאַניוכא איז פערמשפּט אויף אייביגע שווערע טורמע

וואַרשא, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האַלב פיר אַ זייגער האָט דאָס אַפּעלאַציע־געריכט אין וואַרשא בעשלאָסען צו ענדערען דעם טויט־אורטייל איבער דעם מערדער פונ'ם פּאָרפּאָלק טישער, סטאַניסלאַוו לאַניוכאַ'ן, וואָס דאָס לאָדזער קרייז־געריכט האָט אַרויסגעגעבען דעם 22 פעברואַר ד. י. אויף שווערע לעבענסלענגליכע טורמע.

דער פּראָקוראָר האָט זיך בערופען אויף דעם קאָדעקס פון נאַפּאָלעאָנען, לויט וועלכען עס דאַרפען נישט בעשטראָפט ווערען מיט טויט אַזעלכע פערזאָנען, וואָס זענען נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר זייערע מעשים, און לאַניוכא איז בלי ספק אַזאַ פּערזאָן, וועלכער איז אַגב אויך אַ מינדערווערטיגער.

לאַניוכאַ'ס פערטיידיגער, דער געריכטס־אַפּליקאַנט לילקער האָט געבעטען, אַז דאָס געריכט זאָל פערקלענערען די שטראָף־צייט.

לאַניוכאַ גופא זיצט, כידוע, אין דער לאָדזער טורמע און איז צום פּראָצעס נישט געבראַכט געוואָרען. פון זיין משפּחה איז אין וואַרשא בלויז אָנוועזענד געווען זיין ברודער עוגעניוש, וועלכער האָט זיך בעת די פערהאַנדלונגען כסדר טיש פּונאַנדערגעוויינט.

אינ'ם געריכטס־זאַל איז געווען פול מענשען, ווייל אויך אין וואַרשא האָט דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס געהאַט אַ שטאַרקען ווידערקלאַנג.

ווידער אַ געשפּאַנטע שטימונג אין ארץ־ישראל

לאָנדאָן, 17 (אַטאַ) לויט ווי עס ווערט געמאָלדען פון ירושלים, איז איצט די לאַגע אין פּאַלעסטינאַ ווידער געשפּאַנט.

עס האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אויף מיטוואָך אין אָוונט (ד. ה. אויף היינט) פּלאַנעווען די אַראַבער ווידער צו בעפאַלען די יודען.

גרויסער שטורעם אין דרום־פראַנקרייך

פּאַריז, 17 (אַ.ט.אַ.) אין דרום־פראַנקרייך הערשט פון נעכטען אָן אַ גרויסער שטורם און הוראַגאַן.

אַ רייהע געגענדען אויף די ברעגען פון ברעטאַן זענען אינגאַנצען חרוב געוואָרען. לעת עתה איז נאָך נישט בערעכענט, וויפיל די היזקות בעטרעפען. אַלענפאַלס זענען זיי גאַנץ גרויסע.

ווען וועט פאָרקומען די ים־אָנטוואָפנונג־קאָנפערענץ?

גענף, 17. (אטע) היינט האָט זיך אין די קולואַרען פון פעלקער־ליגע־ראַט פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז צוליב דעם ווידערשטאַנד פון פראַנקרייך געגען דער פערשטענדיגונג צווישען ענגלאַנד און אַמעריקא מכוח די בעוואָפנונגען אויפ'ן ים, וואָס דאַרף פאָרקומען נאָך אין דעם לויפענדען יאָהר, וועט די ים־ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ פאָרקומען ערשט און אָנהויב פון יאָהר 1930.

גלייכצייטיג ווערט דאָ הויך גערעדט וועגען דער שטאַרקער אָפּאָזיציע פון פראַנקרייך, צוליב וואָס עס איז שווער פעסטצושטעלען דער טערמין פון דער קאָנפערענץ.

צוזאַמענפאָהר פון פּרעמיערען

בערלין 17. (אַ.ט.אַ.) דעם 3. אָקטאָבער זאָל אין בערלין פאָרקומען אַ צוזאַמענקונפט פון פּרעמיער־מיניסטאָרען, אויף וועלכער עס וועט אָפּגעגעבען ווערען אַ בעריכט וועגען דער האַגער קאָנפערענץ.

צאָהן־אַרצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

14 Zawadzka 14

נעמט אָן פון 2 - 10 און פון 7 - 4

Dr. NADEL

פּיעטרקאָווער 17 טעל. 86=68

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 4– 6נאָכמיטאָג.

8־ונג, שטעפּער־מייסטער!

היינט, מיטוואָך, דעם 18 סעפּטעמבער, פּינקטליך 8 אַ זייגער אָוונט, קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטר. האַנדוו.־פערבאַנד פּאָלודניאָווא 4

א דרינגענדע פערזאַמלונג

צוליב די זעהר וויכטיגע פראַגען וואָס וועלען בעהאַנדעלט ווערען מוז איהר אַלע קומען, עס האַנדעלט זיך אין אייער עקזיסטענץ.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

בעמערקונג: ביי דער פערזאַמלונג וועט אָנטיילנעהמען אַ פאָרשטעהער פון דער האַנדווערקער־קאַמער.

ציוניסטיש אַר־ביטס = פּאַרטיי התאחדות שענקע = וויטש 3/5

זונטאָג, ד. 22 ד. ח. פּינקטליך 8.30 אָוו. קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל

א פּאָליטישער רעפעראַט

אויף די טעמאַ:

„לאָנדאָן, גענף און די א"י'דיגע געשעהענישען"

רעפערירן וועט ח' ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער

מיטגליד פון ציוניסטישען אַקציאָנס־קאָמיטעט, מיטגליד פון ראַט פון דער יודישער אַגענץ, וועלכער איז ערשט איצט צוריקגעקומען פון די זיצונגען פון אַ. ק. אין לאָנדאָן.

בילעטען צו 1 זל. און 50 גר. צו בעקומען טעגליך אין קאַנצעלאַריע פון „התחרות", שענקעוויטש 3/5.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט זענען מיר מודיע דער יודישער בעפעלקערונג, אַז היינט, מיטוואָך, 6 אַ זייגער אָוונט, קומט פאָר אין אונזער נייעם הויז אַלעע אַנשטאַדט 5, דער

חנוכת־הבית־פייערונג

פון ראַדאָשיצער שטיבעל אויפ'ן נאָמען פון הרב הצדיק ר' בנימין שליט"א ב"י, וואָס מיר האָבען פערשריבען אויף אייביג.

אויף דער פייערונג וועט אָנוועזענד זיין דער ראַדאָשיצער רבי הרב ר' בנימין שליט"א און אויך אַנדערע פּערזענליכקייטען.

מיט אַכטונג וואָלף בערגער און חנניה בזשעזשינסקי.

ביי דער שולע „יבנה" צעגעלניאַנאַ 75, טעלעפאָן 13-34

עקזיסטירט אַ מוסטערהאַפטע

פרעבעל־שולע—גן־ילדים

וועלכע געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון אַ געניטער א"י'דיגער פרעבעליסטין און ווערט געפיהרט לויט דעם סיסטעם פון פּראָפעסאָר מאָנטעסאָרי.

איינשרייבונגען אין גן־ילדים ווי אויך אין דער שולע, ווערען אָנגענומען נאָך ביז צום 20־טען ד. ח.

די למודים הויבען זיך אָן דעם 1־טען אָקטאָבער.

די קאַנצעלאַריע איז טעטיג פון 9–2 און פון 5–6 נאָכמיטאָג.

דער פּרייז אין די פרעבעל־שולע — 12 זל. מאָנאַטליך.

די ניי־ערעפענטע

אויטאָבוס־סטאַציע

אויף 2 לאַגעווניצקאַ 2

קורסירען אויטאָבוסען אין אַלע ריכטונגען.

Łódź-Warszawa געהט אָב טעגליך פריה אין די שעה'ן 6.30 און 7.30.

Warszawa-Łódź געהט־אָב אין די שעה'ן 17[30], 18[30]

איינמאָליג פאָהרען בעטרעפט 7 זל. פון אַ פערזאָן.

באַנאַוש גראַטיס. צופאָהר מיט טראַמוואַיען 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10 און 11

האַנטווערקער־פעראיין אין דער פּוילישער רעפּובליק

אָפּטיילונג לאָדז, אָגראָדאָווע 9

סעקציע טריקאָ־וועש־נייהער!

קאָמוניקאַט!

צוליב דעם, וואָס די גרויסגעשטעלטע פאָדערונגען אונזערע זענען נישט געוואָרען באַשטעטיגט דורך אונזערע פאַבריקאַנטען, איז ערקלערט געוואָרען פון היינט, דעם 18 סעפּטעמבער אַ שטרייק. אַלע טריקאָ־וועש־נייהער דאַרפען זיך אונטערוואַרפען דעם בעשלוס.

גלייכצייטיג מעלדען מיר, אַז היינט, 9 אַ זייגער אין דער פריה קומט פאָר אַ פערזאַמלונג פון אַלע שטרייקענדע.

די פערוואַלטונג.

1884

אַמעריקאַ–רוסלאַנד–ענגלאַנד

פּרעזידענט הובער גרייט צו אַ גרויסע סענסאַציע

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש). דער היינטיגע „קוריער טשערוואָני" ברענגט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה פון וואַשינגטאָן:

די גאַנצע פּאָליטישע וועלט ווענדעט איהר אויפמערקזאַמקייט אויף די אונטערהאַנדלונגען, וואָס ווערען געפיהרט און פאָרגעבערייט צווישען אַמעריקאַ און ענגלאַנד וועגען דער פערשטענדיגונג אַרום דער ים-ענטוואָפנונג און דער פאָרשטעהענדער רייזע פון מאַקדאָנאַלד'ן קיין וואַשינגטאָן.

דערוייל שטעלט זיך אַרויס, אַז דער אַמעריקאַנער פּרעזידענט הובער גרייט צו פאַר דער גאַנצער וועלט אַ גוואַלדיגע סענסאַציע – אַנערקענען יורידיש די סאָוויעטען.

קיין וואַשינגטאָן איז איצט צוריקגעקומען אַד. מיראַל בריסטאָל, דער געוועזענער פיהרער פון אַמעריקאַנער פלאָט אויפ'ן ווייטען מזרח. אַדמיראַל בריסטאָל איז געפאָהרען דורך מאָסקווע, וואו ער האָט אַדורכגעפיהרט אַ רייהע פּאָליטישע אינפאָרמאַציע-געשפּרעכען.

אַדמיראַל בריסטאָל, וועלכער איז אַ רייהע יאָהרען געווען אַמעריקאַנער הויך-קאָמיסאַר אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל, קען גוט די פּאָליטיש אַמעריקאַניש-סאָוויעטישע בעציהונגען און איז שוין פיל מאָל בענוצט געוואָרען פאַר פיין-דעליקאַטע דיפּלאָמאַטישע שריט בנוגע די סאָוויעטען.

איצט האָט פּרעזידענט הובער פאַר זיך צוויי ראַפּאָרטען וועגען סאָוויעט-רוסלאַנד: איינער פון ווירטשאַפטליכען ראַט-געבער אין פּוילען – דעוועי און דער צווייטער – אַ פּאָליטישער – פון אַדמיראַל בריסטאָל.

מיט'ן דאָזיגען מאַטעריאַל איז פּרעזידענט הובער אַרויסגעפאָהרען אין דאָרף „כאַפּען פיש", אָבער מיט איהם איז מיטגעפאָהרען זיין בעל-יועץ אין סאָוויעטישע ענינים גודריטש, דער געוועזענער גובערנאַטאָר פון שטאַט אינדיאַנאַ, וועלכער האָט איהם מיטגעהאָלפען בעת דער הילפס-אַקציע פאַר די הונגעריגע אין רוסלאַנד אין 1921 י. גודריטש האָט אין סאָוויעט-רוסלאַנד פערבראַכט העכער אַ יאָהר צייט און האָט דאָרט דאַן זיך געשאַפט פיל קענטשאַפטען און פערבינדונגען אין די פיהרענדע סאָוויעטישע קרייזען. גודריטש איז אַן אַנהענגער פון אָנקניפּען בעציהונגען צווישען אַמעריקאַ און די סאָוויעטען.

פּרעזידענט הובער האָט בדעה די דאָזיגע פראַגע אויך אַרומצושמועסען מיט מאַקדאָנאַלד'ן. אויב ס'וועט זיך לאָזען שאַפען שותפות'דיגע די רעקשיוועון פאַר די אינטערהאַנדלונגען. די אונטערהאַנדלונגען מיט די סאָוויעטען אין לאָנדאָן וועלען זיך אָנהויבען ד. 24. ה. ח. ד. ה. מיט 4 טאָג פריהער ווי מאַקדאָנאַלד וועט אַרויספאָהרען קיין אַמעריקאַ, אַזוי, אַז ער וועט שוין זיין אינפאָרמירט וועגען דעם גאַנג פון די אונטערהאַנדלונגען

אַראַבער מאַכען זיך סמנים

צו וויסען, וואו עס וואוינען יודען

ירושלים. 17 (יט"א).

נעכטען האָט זיך אַרויסגערופען אַ גרויסע בעאונרוהיגונג דער פאַקט, וואָס די מחבע-אַנער האָבען אָפיציעל געוואָרענט די קריסטליכע אַראַבער, אַז זיי זאָלען מאַכען בלויע צלמים אויף זייערע הייזער, כדי אין נויטיגען פאַל זיך צו קאָנען אָריענטירען, וואו מען דאַרף זוכען די יודען.

די ארץ-ישראל'דיגע רעגירונג באַאַטעט'וירט די ראָזיגע קלאַנגען און האָט, אַז די זיכערקייט אין ארץ-ישראל איז פולשטענדיג גאַראַנטירט.

ירושלים. 17 (יט"א).

די היגע יודישע פאָרשטעהער האָבען זיך אָפיציעל אַרויסגעוואָרט געגען רעדוצירען די מיליטער-אָפּטיילונגען אין ארץ-ישראל.

די יודישע פאָרשטעהער האַלטען, אַז די מיליטער-אָפּטיילונגען זענען נאָך נויטיג אין לאַנד כאָטש ביז איבער די ימים-נוראים.

יודאַיסטישער אינסטיטוט

וואַרשא. 17 (יט"א טעלעפאָניש).

ראָס בילדונגס-מיניסטעריום האָט בעשטעטיגט דעם סטאַטוט פון יודאַיסטישען אינסטיטוט אין וואַרשא. דער אינסטיטוט וועט האָבען 2 פאַקולטעטען: אַ רבנישען און אַ היסטאָריש-פילאָלאָגישען. דער אינסטיטוט וועט געעפענט ווערען סוף פון חודש אָקטאָבער.

יודישע ליסטע

צום בידגאָשטשער שטאָט-ראַט

בידגאָשטש, 17 (טעלעפאָניש). ביי די פאָרשטעהענדיגע וואַהלען צום שטאָט-ראַט אין בידגאָשטש וועט צום ערשטען מאָל פיגורירען אַ יודישע ליסטע (נומער 12) צווישען די קאַנדידאַטען געפינט זיך אויך אַ לאָרוער, ה' רוד האראַוויטש. צווישען דער יודישער בעפעלקערונג הערשט אַ גרויסע אומצופרידענהייט דערמיט, וואָס די וואַהלען זענען בעשטימט אויפ'ן צווייטען טאָג ראש-השנה.

פון קרן היסוד

ירושלים. 17 (יט"א טעלעגראַפיש).

די לייטונג פון קרן-היסוד האָט אָנגענומען אַ בעשלוס אָנצוהויבען אַן אינטענסיווע טעטיגקייט אין ארץ-ישראל.

ספר-תורה'ס פון רוסלאַנד

אָפּגענומען לויט'ן ריגער טראַקטאַט

ביאַליסטאָק. אין שטעטעל קוזשניצע איז דעם לעצטען שבת פאָרגעקומען אַ גרויסער יום-טוב ביי דער יודישער בעפעלקערונג. מען האָט פונאַנדערגעטיילט צווישען די אָרטיגע שוהלען 21 ספרי-תורות, וואָס האָבען זיך אומגעקעהרט פון רוסלאַנד.

די דאָזיגע תורות האָבען די רוסען געהאַט זיינער צייט מיטגענומען קיין רוסלאַנד. די ווערט פון די תורות איז דאַן אָפּגעשאַצט געוואָרען אויף 15,000 דאָלאַר. די קוזשניצער יודען האָבען זיך זייט עטליכע יאָהר בעמיהט מען זאָל זיי די תורות אומקעהרען, אָבער די באָלשעוויקעס האָבען גע-פאָדערט דערפאַר 1,500 רובל און זאָגאָר אַלס אויסלייז-געלד. אין דעם ענין האָט זיך אַריינגעמישט די פּוילישע רעגירונג און האָט די תורות צוריק צוריק אַרויסבעקומען פון די באָלשעוויקעס אויפ'ן סמך פון ריגער שלום-טראַקטאַט.

דאָס אָנקומען פון די תורות צוריק אין שטעטעל און דאָס פונאַנדערטיילען זיי צווישען די שוהלען איז פאָרגעקומען מיט גרויס פּאַראַד.

שווערע קאַטאַסטראָפע אין אַ שוהל

עטליכע צענדליג פּערזאָן פערוואונדעט

ניו-יאָרק. 17 (ספּ. טעל.) אין דער גרויכער בראָנקסער שוהל איז נעכטען פאָרגעקומען אַ שווערע קאַטאַסטראָפע.

אין דער דאָזיגער שוהל איז געווען בעשטימט אַ הזכרה נאָך די געפאַלענע יודען אין ארץ-ישראל. נאָך לאַנג איידער די שוהל איז געעפענט געוואָרען, האָט זיך צו איהר אָנגעהויבען זאַמלען אַ ריזיגער עולם, וועלכער האָט זיך אָנגעהויבען שטופּען צו דער טיר. אויף די שטיגען איז דערביי ענטשטאַנען אַזאַ געדראַנג, אַז די באַריערע האָט נישט אויסגעהאַלטען און האָט געפּלאַצט.

דער גאַנצער עולם, וואָס האָט זיך געפונען אויף די שטיגען, האָט אָנגעהויבען אַראָפּפאַלען אויף צווייטען פון אַ הויך פון 5 מעטער. 7 פּערזאָן זענען דערביי שווער און 40 – לייכט פערוואונדעט געוואָרען.

די פּאָליציי און די ניכע הילף האָבען אַוועקגעפיהרט די פערוואונדעטע אין שפּיטאָל.

קריזיס אין דער פּויליש-סאָוויעטישער האַנדעלס-קאַמער

וואַרשא, 17 (טעלעפאָניש). מיט עטליכע חדשים צוריק האָט זיך צו דער פּויליש-רוסישער האַנדעלס-קאַמער געווענדעט די פּויליש-אַמעריקאַנישע האַנדעלס-קאַמער, אַז זי זאָל איהר אינפאָרמירען וועגען דער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין סאָוויעט-רוסלאַנד. דער דירעקטאָר פון דער פּויליש-רוסישער קאַמער ה' טרעטשאַקאָווסקי האָט געגעבען ערקלערונגען, שילדערענדיג דעם שאַרפען ווירטשאַפטליכען קריזיס אין רוסלאַנד.

די פערטרעטער פון דער סאָוויעטישער האַנדעלס-מיסיע אין וואַרשאַ האָבען דאַן פערלאַנגט, אַז די דאָזיגע אינפאָרמאַציעס זאָלען אָפּגערופען ווערען, ווייל זיי זענען פאַלש. ווייטער האָט די סאָוויעטישע מיסיע פערלאַנגט, אַז אַלע ווייטערדיגע אינפאָרמאַציעס בנוגע סאָוויעט-רוסלאַנד זאָלען געגעבען ווערען ערשט נאָך אַ בעשטעטיגונג פון דער גאַנצער האַנדעלס-קאַמער, וואָס בעשטעהט פון פּאָליאַקען און רוסען.

די דאָזיגע פאָדערונג האָט אַרויסגערופען אַ קריזיס. דירעקטאָר טרעטשאַקאָווסקי האָט צוגעשיקט צו דער פערוואַלטונג פון דער קאַמער אַ בריף, אין וועלכען ער קלערט אויף, אַז ער מוז זיין אָביעקטיוו און אַזוי ווי ער וויל נישט אונטערליגען קיין צענזור זאָגט ער זיך אָפּ פון זיין אַמט. די פערוואַלטונג האָט די דימיסיע נישט אָנגענומען.

די פּוילישע מיטגלידער פון דער קאַמער סאָלידאַריזירען זיך מיט טרעטשאַקאָווסקי'ן. דאַגעגען די סאָוויעטישע מיטגלידער פון דער מיסיע רוקען אַרויס אויפ'ן אַמט פון דירעקטאָר דעם בעקאַנטען אַ"ה. דוראַטש, וועלכער פערנעמט איצט דעם אַמט פון יוריס-קאָנסול אין דער סאָוויעטישער האַנדעלס-מיסיע.

לאַגע פון די יודען אין רוסלאַנד

אויף דער כנסיה גדולה

וויען, 17 (יט"א טעלעגראַפיש) אויף דער נעכטיגער אָוועגד-זיצונג פון דער „כנסיה גדולה" זענען בעטראַכט געוואָרען אַ רייהע פראַגען פון רעליגיעזען כאַראַקטער ווי שחיטות, שמירת שבת, א. א. וו.

אויף דער היינטיגער זיצונג איז אומגערעדט געוואָרען די פראַגע וועגען דער לאַגע פון די יודען אין רוסלאַנד, עס זענען געהאַלטען געוואָרען זעהר שאַרפע רעדעס, צום סוף זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייהע רעזאָלוציעס, צווישען אַנדערע אויך וועגען שאַפען אַ קאָמיסיע אויסצופאָרשען די רעליגיעזע רדיפות אין רוסלאַנד.

ס'איז אויך גערעדט געוואָרען וועגען דער נויט פון די ישיבות אין פּוילען, וועגען דער פראַגע האָבען גערעדט דער קאָברינער און ראַקאָווער רב.

ציהונג פון דער 19-טער מלוכה-לאָטעריע

5-טע קלאַס — 9-טער טאָג

20,000 זל. — 32270.
15,000 זל. — 148356.
10,000 זל. — 166611 152714.
5000 זל. — 15213 147474 170382.
3000 זל. 49627 76273 92093 92782
137546 137030 50730 98798.
2000 זל. — 127933.
1000 זל. — 13073 42423 43942 74367
74647 75315 78754 90658 95421 98673
115341 123965 138853 151377 171167
179580 180346 8703 1377 44382 49451
69984 78603 108428 113925 132495 161899
164057.

עקסטראַ טעלעגראַמע!

נאָך אַ רייהע געווינסען ביי דער איצטיגער 5. קלאַס, איז אויך נעכטען ווידער געפאַלען אין מיין גליקליכער ס. קאָלעקטור

F. BRAJTSZTAJN

31 Narutowicza 31, tel. 42-47

פאָלגענדע געווינסען:

10.000 זל. אויף נומער 166611

3.000 זל. אויף נומער 76273

און אַ סך אַנדערע געווינסען, ווי: 3000 זל. אויף נומ' 62184; 2000 זל. אויף נומ' 169884 אז"וו

געדענקט, אַז אין ראָד זענען נאָך פערהאַן קאָלאָסאַלע געווינסען. אַ בעגרענעצטע צאָהל גליקליכע לאָסען איז נאָך ביי מיר צו בעקומען.

Dr. med. D. Helman

ספּעציאַל-אַרצט פון אויערן- נאָז-, האַלז-, און קעל-קאָפּ-קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 68, טעל. 12-20

צוריקגעקעהרט

נעהמט נור אָן פון 10–12 און פון 5–7 אָווענד.

Dr. A. MAZUR

ספּעציאַליסט פאַר האַלז-, נאָז- און אויערן-קראַנקה.

צוריקגעקעהרט

65 ווסכאָדניאַ 65, טעלעפאָן 66-01.

נעהמט אָן פון 12.30 ביז 1.30 נאָכמיטאָג און פון 4 ביז 6 אין אָווענד.

מעלדונג.

איך מעלד דער פערוואַלטונג פון „גמילת חסדים" (גרינער מאַרק 7), אַז צוליב פּערזענליכע סבות בין איך געצוואונגען זיך אָבצוזאָגען פון דער פערוואַלטונג און נעהם אַראָב פון מיר יעדע פעראַנטוואָרטליכקייט פון 15. סעפּט. 1929.

געוועזענער פערוואַלטונגס-מיטגליד

שאול פּאַכטער,

זשעלאַנאַ 42.

9353

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אינסער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

גאַסטראָלען פון די בעוואוסטע אַרטיסטען

מ. לאַמפּע און פּ. מענדעלעוויטש

אונאָפּרופליך לעצטע געזעגענונגס-פאָרשטעלונג

היינט, מיטוואָך, ד. 18-טען, 9 אָווענד

50% פון דער ריינער הכנסה לטובת די געליטענע פון ארץ-ישראל

טוביה דער מילכיגער

אין 4 אַקטען פון שלום-עליכם. הויפּט-ראָל „טוביה"–מ. לאַמפּע.

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע-זאַל.

אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער פאַמיליע בערגער צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען

פּאַטער נ"ע

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

ש. גאָלדשטיין און פאַמיליע.

דעם ה' יאַקובאָווסקי צוליבן פריהצייטיגען טויט פון זיין ברודער

בן-ציון נ"ע

דריק איך אויס מיין טיפסטען מיטגעפיהל

ה. סראַקאַ פראַנציסקאַנער 30.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 18 סעפטעמבער 1929

אילוזיעס
וואָס קאָנען ענטוישען

די בלעטער האָבען געבראַכט די ידיעות וועגען דער זיצונג פון אַקציאָנס־קאָמיטעט און וועגען דער רעזאָלוציע, וואָס איז באַלד נאָכדעם געווען אין קאָלאָניאַל־מיניסטעריום.

די דאָזיגע צוויי וויכטיגע געשעענישען קענען אונז אָביסעל קלאָהר מאַכען די לאַגע.

צווישען אונז, פּוילישע יודען, איז זעהר פּאָפּולער די שאַרף־אָפּאָזיציאָנעלע שטעלונג, וואָס עס פאַרטרעט אין דעם פּרט יצחק גרינבוים און העשל פאַרבשטיין, אויב אַט די צוויי פּאָליטיקער אונזערע רעדען כסדר וועגען דער אויפרעגונג פון׳ם פּוילישען יודענטום געגען דער ענגלישער רעגירונג און וועגען אונזערע עקסטרעמע פאָדערונגען אויף ווייטער, זענען זיי לחלוטין נישט מגזם. גלייכצייטיג אָבער מוז מען מודה זיין, אַז די, וואָס רעדען אין אונזער נאָמען, זענען קיינמאָל נישט געקומען צו אונז מיט ווערטער פון בערוהיגונג; אדרבה, זיי האָבען אויף פאַרשידענע אופנים געגעהרט און געהאָדערעט אין אונז אַט די אומצופרידענע שטימונג. זיי האָבען אונז שטענדיג פאַרזיכערט, אַז אַלץ ווענדט זיך אין דעם ווילען פון ענגלאַנד. דערצו נאָך האָט מען געשאַפען אַזאַ מין אילוזיע, אַז דער ווילען פון ענגלאַנד ווידער איז כמעט אינגאַנצען אָפּהענגיג פון אונזער אַנשטויס...

ווען מ. מ. אוסישקין האָט אויפ׳ן קאָנגרעס געשטורעמט די ענגלישע רעגירונג פאַר׳ן נישט געבען אונז מלוכה־באַמטען, האָט איהם פּראָפ. ווייצמאַן נאָכגעבאַכט אַ צווישענרוף:

— איצט שטורעמט איהר, און ווי וועט איהר שפּעטער קענען קומען צו דער זעלביגער רעגירונג מיט אַן אינטערווענץ?

דערויף האָט דעפּ. פאַרבשטיין געענטפערט, אַז איינס צו דאָס אַנדערע האָט נישט. ווייס ער דאָך פון אונזער פּוילישער פּראַקטיק, אַז מ׳קען שטעהן אין שאַרפער אָפּאָזיציע צו אַ רעגירונג און נאָכדעם בײַ איהר אינטערווענירען...

און אַט זעהען מיר טאַקע, אַז אויף דער זיצונג פון אַקציאָנס־קאָמיטעט אין לאָנדאָן האָט דערזעלביגער דעפּ. פאַרבשטיין זעהר שאַרף אָנגעגריפען די ענגלישע רעגירונג זאָגענדיג, אַז מיר יודען האָבען פאַרלוירען צו איהר דעם צוטרוי. און באַלד נאָכדעם האָט ער זיך געפונען אין דער דעלעגאַציע בײַם קאָלאָניאַל־סעקרעטאַר, אין דערזעלביגער דעלעגאַציע איז אָבער אויך געווען מ. מ. אוסישקין...

כדאי צו דערמאָהנען נאָך עפּעס:

ערשט היינטיגען פרייטאָג האָבען מיר געלייענט אַ בריף פון דעפּ. גרינבוים, וועלכער האָט אַרומגערעדט ברייט די איצטיגע פּאָליטישע לאַגע און אָנגעוויזען, אַז איצט האָבען מיר צייט, צו רעאַגירען: ווייצמאַנס ביז־איצטיגע לעבעלעכע האַלטונג און פאַרנעהמען אַ שאַרפערע אָפּאָזיציע.

הייסט עס, אַז אונזערע היימישע בײדע העכסטע פּאָליטיקער גרינבוים און פאַרבשטיין, האָבען זיך ביז דער לעצטער רגע געהאַלטען שטייף בײַ זייער שטעלונג.

וואָס־זשע האָט די דעלעגאַציע געזאָגט דעם גענעראַל־סעקרעטאַר? זיי האָבען אויסגעדריקט אַנערקענונג פאַר דער זיכער און דעצידירענדער האַנדלונג פון דער ענגלישער רעגירונג בעת׳ן לעצטען קריזיס אין ארץ־ישראל.

וואָס־זשע איז איבערגעבליבען די פּויסט, וואָס מ׳האָט געביילט קעגען דער רעגירונג? און וואָס האָט מען געפאָדערט פון דער רעגירונג?

קיין סימן נישט פון די קאָנקרעטע פּאָסטולאַטען, וואָס ווערען בײַ אונז אַזוי אָפט איבערגעחזרט נאָר בלויז אַ פאַרזיכערונג, אַז די אָרדנונג און רוהע וועט נישט געשטערט ווערען.

פּונקט ווי די רעגירונג טוט עס שוין אַליין נישט...

און דער ענטפער פון לארד פּאַספילד קען אונז אַוודאי נישט ברענגען קיין סך אָפּטימיזם. די ווייטערדיגע ענטוויקלונג (פון׳ם א״י־אויפבוי) — האָט ער געזאָגט — דאַרף זיין אָפּהענגיג פון דער אויפנאַהמס־מעגליכקייט פון דעם לאַנד, און צוגעגעבען, אַז מען דאַרף אָנקניפּען בעציהונגען מיט די אַראַבער.

דער גאַנצער אינהאַלט פון דער אוידיענץ שטימט לחלוטין נישט מיט די פאָרשטעלונגען, וואָס מיר, פּוילישע יודען, האָבען זיך געמאַכט וועגען דעם ווייטערדיגען גאַנג פון די געשעענישען. גיכער פאַרענטפערט עס די פאָרזיכטיגע און לאָיאַלע האַלטונג פון פּראָפ. ווייצמאַן. וועלכער ווייס אַפּנים בעסער, וואָסערע ווינטען ס׳בלאָזען אין יענע הויכע פענסטערס.

ס׳איז דעריבער געוואונשען, אַז מיר, פּוילישע יודען, זאָלען קוקען אין עתיד אַריין מיט אָפענע אויגען, מיר זאָלען זיך נישט שאַפען קיין איבעריגע אילוזיעס, וועלכע קענען אונז שפּעטער ברענגען צו ענטוישונג.

פ. ק.

די בלוטיגע טעג אין ארץ־ישראל
אויספיהרליכער בעריכט וועגען די געשעענישען

(ספּ. פאַר׳ן „נייעם פאָלקסבלאַט" דורך קפּא״י).

דער איבערפאַל אויף תלפיות

פרייטאָג 9 אַ זייגער איז געמאַכט געוואָרען די ערשטע אַטאַקע אויף דער שכונה תלפיות פון דער ריכטונג פון נאָהענטען דאָרף צורבהיר וואָס האָט אַ גרויסען טייל פון זיין פּרנסה פון דער שכונה. מ׳האָט זיי אָנגעענטפערט מיט שאָסען און דאַן זענען די אָנפאַלער שטיל געוואָרען ביז פאַרטאָג. שבת, 5 אַ זייגער אין דער פריה האָט זיך בעגיינט די אַטאַקע סיי פון צורבהיר סיי פון בית צפפה. צוויי מיידלעך וואָס האָבען זיך געפונען אין הויז פון ד״ר קלויזנער זענען פאַרוואונדעט געוואָרען און אויך עטליכע אויף אַנדערע פּלעצער.

6 אַ זייגער האָט מען געשאָסען פון בית־לחם׳ער כביש אויף משה בראַנדעס, 30 יאָהר אַלט, פון קאָמניץ, און באַלד דערנאָך איז ער געשטאָרבען אין שפּיטאָל. עס איז געקומען הילף פון 6 בריטישע פּאָליציאַנטען און די אָנפאַלער זענען ענטשוואונדען געוואָרען. נאָר באַלד האָט די פּאָליציי פאַרלאָזט דעם פּלאַץ. דאָס האָט זיך איבערגעחזרט עטליכע מאָל. דריי אַ זייגער נאָכמיטאָג איז דער אָנגריף שטאַרקער געוואָרען. נישט קוקענדיג אויף דער שיסעריי פון דער שכונה האָבען די אָנפאַלער זיך אַריינגעריסען אין קאָרנבערגס הויז און דאָ עס איהר אויסגערויבט. עס איז אָנגעקומען אַ פּאַנצער־אויטאָ אָבער און אַ צייט לאַנג בעשאָסען דאָס דאָרף בית צפפה.

אָוונטצייט האָט דער בריטישער וואַך־פּאָסטען פאַרלאָזען די שכונה און די אַטאַקעס זענען שטאַרקער געוואָרען. פון דער שכונה האָט מען גערופען הילף. די פאַרטיידיגונג פון דער שכונה איז געשטאַנען אין געפאַהר. ערשט 2,15 בײַנאַכט זענען אָנגעקומען צוויי פּאַנצער־אויטאָמאָבילען און אָפּגעשטויסען די אָנפאַלערס. 5 אַראַבער זענען געהרגעט געוואָרען און עטליכע זענען פאַרוואונדעט געוואָרען בײַם אָנפאַל. דערנאָך האָט די פּאָליציי געפאָדערט צו פאַרלאָזען די שכונה און האַלב פיר פאַרטאָג איז שוין די שכונה געווען פאַרלאָזען. די אָנפאַלער האָבען אויסגערויבט 18 הייזער ספּעציעל די וואָס ליגען אויף איהרע גרענעצען, צווישען זיי דאָס הויז פון פּראָפ. קלויזנער און פון ש. י. עגנון, פון וועמענס הויז זענען גערויבט געוואָרען אויסער אַלע חפצים — אַ מאַסע היסטאָרישע דאָקומענטען און כתבי־יד אַרום 3000, צווישען וועלכע ס׳זענען געווען אַ סך אוניקומס. די בערייטענדע ביבליאָטעק איז אויף פאַרשידענע אופנים פאַרניכטעט געוואָרען, צוריסען און פאַרגראָבען געוואָרען מיט פליסיגקייט. פון די כתבי־יד איז דער גרעסטער טייל ניצול געוואָרען און נאָר אַ קליינער טייל איז גערויבט געוואָרען. קאָרנבערגס הויז איז אונטערגעצונדען געוואָרען מיט זעק שטרוי, וואָס מען האָט נישט געקאָנט אַוועקטראָגען, איז צובראָכען געוואָרען אויף שטיקער און פאַרגראָבען געוואָרען אויפ׳ן אָרט.

דער חורבן פון „סלע"

די גאַנצע וואָך פאַר פרייטאָג האָט דער שומר פון דעם מאָרגענס שטיינבערוך לעבען דעם דאָרף בית־צפפה געזעהען אַראַבער פיהרען געוועהר אויף אייזלען. אַראַבקעס פון דער געגנט האָבען דערצעהלט אַז דאָרף מלחה האָט געקויפט אַ סך געוועהר. נישט ווייט פון דאָרט שטעהט אַ הויז וואָס געהערט דער רעגירונג און דאָס הויז האָבען די אַראַבער אויסגעקליבען פאַר אַ צענטער פון דער גאַנצער אַקציע אין דער געגנט. פרייטאָג איז קיינער פון זיי נישט אַוועק צו דער אַרבייט נאָר צולאָז׳ם זיך איבער די בערג בעוואָפענט מיט געוועהר און נאָכמיטאָג האָבען זיי געגומען אָנפאַלען אויף מקור־חיים. דער שומר מיט דער פאַמיליע האָבען זיך בעהאַלטען אינ׳ם הויז און זיי האָבען קיינעם נישט אָנגעריהרט. זיי האָבען בלויז אויסגעהאַקט די פענסטער און צוגערויבט די דאַכער. ווען ער האָט בעמערקט ענגלענדער פון דער ווייטענס האָט ער געוואָלט רופען צו הילף. נאָר דאָס הויז איז געווען פאַרשלאָסען פון אַלע זייטען. צולעצט האָט מען איהם געלאָזט אַרויסגיין און אַז ער האָט זיך אָביסעל דערווייטערט האָט מען איהם פאַרשאָסען מיט אַ רעגען פון קוילען. קריכענדיג איז ער דערגאַנגען קיין מקור־חיים און פון דאָרטען צוריק ראַטעווען די משפּחה.

שבת האָבען די אַראַבער אונטערגעצונדען די פאַבריק „סלע" מיט איהרע פיל מאַשינען און אויך דאָס הויז. ווען דער שומר איז דאָרט געקומען רינגסאָם מיט אַ בריטישער וואַך, איז אַלץ שוין געווען פאַרבראַנט און איינגעריסען, אַז ער האָט געפרעגט די אַראַבער, צי אַזוי טוט מען מיט שכנים — האָבען זיי געענטפערט אַז נישט זיי טאָהן, די חברונער האָבען דאָס געטאָן.

די אקספּאָרדער

דאָס דאָזיגע וואָרט איז אַרומגעגאַנגען מיט בעוואונדערונג אויף אַלעמענס ליפּען, די גאַנצע צייט פון די ירושלימער געשעענישען, בשעת יעדער איינער האָט געוואוסט מיט וויטאָג און ביטערקייט וואָס עס טוען אונז אָן די שליחים פון ענגלאַנד און די קרייזען פון דער בעאַמטענשאַפט, האָט יעדער איינער געזעהן, וואָסערע בעציהונג צו די געשעענישען און צו אונז עס האָבען די ענגלענדער, וועלכע זענען נישט פאַרגיפטעט דורך דער אַטמאָספערע פון דער הערשענדיגער בעאַמטענשאַפט. ווי נאָר די געשעענישען האָבען זיך אָנגעהויבען האָבען זיך אַלע אקספּאָרדער (טוריסטען פון אוניווערזיטעט אין אקספּאָרד) זיך פרייוויליג געמאָלדען צו דער פאַרטיידיגונג.

יעדע רגע, וואו ס׳איז ערגיץ אויסגעבראָכען אַן אַטאַקע, אָדער אַן אָנפאַל אויף וועלכען ס׳איז פּלאַץ, זענען זיי געווען די ערשטע צו הילף, מיט איבערגעגעבענקייט אין דער גרעסטער געפאַהר. אין דער שיסעריי אויף גבעת שאול איז שווער פאַרוואונדעט געוואָרען איינער פון זיי, ה׳ ווינער. מ׳האָט איהם געבראַכט אין שפּיטאָל „הדסה", שוין גערופען אַ גלח, צום לעצטען מאָל ווידוי, אָבער זיין צושטאַנד איז בעסער געוואָרען. די רעגירונג האָט איהם געוואָלט איבערפיהרען צו זיך, ער האָט זיך אָבער אָפּגעזאָגט צו פאַרלאָזען „הדסה".

בײַם אָנגריף אויף קריה־משה איז דערהרגעט געוואָרען איינער פון די בריטישע בעאַמטע וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין דער פאַרטיידיגונג פון דער שכונה, ה׳ קעסט, פון דער איינוואַנדערונגס־אָפּטיילונג. איבער דער צייט זענען פאַרוואונדעט געוואָרען עטליכע בריטישע פּאָליציסטען.

(המשך מאָרגען).

די אנגעזעהענסטע פּערזענליכקייטען
אויף דער כנסיה גדולה אין ווין

אין „נייעם ווינער זשורנאַל" געפינען מיר אַ שילדערונג פון די גרויסע פּערזענליכקייטען, וואָס נעהמען אָנטייל אין דער כנסיה גדולה אין ווין.

יהודה א. שאַפּירא

בײַם רעדנער־פּולט שטעהט אַ מאַן אין אַ זייד׳ענער קאַפּאָטע און אַ סאַמעטענעם הוט. שוואַרצע לאָקען אַרום געזיכט, אויף וועלכען עס שוועבט אַן אָנציהענדער שמייכעל. זיין רעדע ווערט אָפט איבערגעריסען: דורך שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען פון די פאַרזאַמעלטע, זיין שטאַרקע שטימע דרינגט אַריין אין יעדע עק פון גרויסען זאַל אויף אַזאַ אופן, אַז ס׳מוזען אָפּגעשטעלט ווערען די מעגאַפאָנען, ווייל זיי שטערען נאָר.

יהודה מ. שאַפּירא, דער בעסטער יודישער רעדנער אויפ׳ן קאָנגרעס, איז אין דער חסידישער וועלט בעקאַנט אונטער׳ן נאָמען דער פּיעטריקאָווער רב. דאָס איז אַ מאַן, וואָס רעדט מיט נייסט צום האַרץ. וואָס כאַראַקטעריזירט איהם בעזונדערס — איז זיין שאַרפזין, וועלכער בעווייזט זיך גאַנץ אונערוואַרט מיט הומאָריסטישע ווענדונגען, כדי יעדען ענין קלאָהר צו מאַכען. דאָס איז אַ טאַלענט, וועלכע איז בײַ איהם שוין געווען ענטוויקעלט אַלס 5־יעהריג יונגעל, ס׳איז אויך כדאי צו דערמאָהנען, אַז זיין ערשטע עפענטליכע דרשה האָט ער געהאַלטען בעת ער איז אַלט געווען 11 יאָהר.

אָבער דער פּיעטריקאָווער רב איז נישט נאָר אַ מאַן פון וואָרט, ער איז אין מאַטעמאַטיק און אין אַסטראָנאָמיע אַזוי בעהאַווענט ווי אין תלמוד, ער איז דער מחבר פון מעהרערע אַסטראָנאָמישע אָפּהאַנדלונגען אין דער העברעאישער שפּראַך. פון זיין צערעמאָניעלע פונקציעס האָט ער קיינמאָל נישט געצויגען קיין מאַטעריעלען נוצען. זיין גרעסטע אָרגאַניזאַטאָרישע טאַט איז געווען די גרינדונג פון „חכמת ישיבת לובלין", וועלכע וועט זיין די גרעסטע אין דער וועלט.

דער סאָקאָלאָווער רב

מיט זיין בירגערליכען נאָמען הייסט ער י. ס. מאָרגענשטערן און שטאַמט פון אַן אַלטער יחוס׳דיגער משפּחה. ער איז אַ גלענצענדער העברעאישער סטיליסט. ער בעהערשט, וואָס איז זעלטען בײַ אַנדערע צדיקים, די לאַטיינישע שפּראַך און גילט אַלס אַ גרויסער קענער פון דער וועלט־ליטעראַטור. זיינע רעדעס זענען פריי פון פּאַטאָס, אָבער זענען זיי זעהר סאַרקאַסטיש און דורכגעמישט מיט מאָדערנע אויסדרוקען. לויט זיין אויסערליכער האַלטונג און פאַרנאַכלעסיגטער קליידונג זעהט מען נישט די בילדונג און די גרויסקייט פון דעם מאַן, וועלכען ס׳פאַרעהרען ווי אַ הייליגען טויזענדער אַנהענגער. זיין שלאָגפערטיגקייט און שאַרפזין קען מען כאַראַקטעריזירען דורך אַן ענטפער, וואָס ער האָט אַמאָל געגעבען איינעם אַן אפּיקורס, וועלכער האָט איהם געפרעגט, וואו גאָט האַלט זיך אויף.

דער רבי האָט אויפ׳ן אָרט געענטפערט:

— דאָרט וואו מען לאָזט איהם אַריין.

אַברהם אַלטער

זיינע אַנהענגער רופען איהם „דער גערער רבי" קאַרג אויף אַ וואָרט און וואַך אויף אַלץ, וואָס קומט פאָר אויף דער וועלט — דאָס זענען די כאַראַקטעריסטישע אייגענשאַפטען פון דעם אָנגעזעהענעם רבי פון דער מזרח־יודישער וועלט. דער דאָזיגער 60־יעהריגער מאַן מיט דער ברייטער ווייסער באָרד און דורכדרינגליכע אויגען צעהלט איצט הונדערט־טויזענד אַנהענגער און גענים פון אַ פאַרעהרונג, וועלכע איז נאָר מעגליך אין דער וועלט פון מיסטיק און עקסטאַז. ער געהערט צו די אַקטיווסטע פיהרער פון די פּוילישע יודען, צומייסטען איז ער טעטיג אין ערציהונגס־וועזען, ער אונטערשטיצט די בעוועגונג, וועלכע צילט דערצו, אַז אין די יודישע חדרים, זאָלען אויך געלערנט ווערען אַלגעמיינע לימודים און האָט אפילו געגעבען זיין הסכמה צו גרינדען אין וואַרשא אַ וועלטליכע גימנאַזיע פאַר די טעכטער פון אָרטאָדאָקסישע פאַמיליעס. די דאָזיגע גימנאַזיע האָט באַלד בעקומען עפענטליכע רעכט.

אָבער דער גערער רבי געהער צו די ווייניגע גרויסע רביים, וועלכע פיהרען אויסער זייער עפענטליכען לעבען אויך אַ פּריוואַט לעבען. אברהם אַלטער איז איינער פון די בעריהמסטע ביבליאָגראַפען אין פּוילען און אין זיין שטודיר־צימער געפינען זיך פיל קאָסטבאַרע אַלטע שריפטען און מאַנוסקריפּטען.

אהרן לעווין, דער זשעשאָווער רבי

דער רײשער רבי גילט אַלס דער בעסטער רעדנער אין פּוילישען פּאַרלאַמענט און איז דער איינציגער אַקאַדעמיקער צווישען די גרויסע רביים. פאַר אַן ערך 20 יאָהר האָט ער געענדיגט דעם ביבליאָגראַפישען פאַקולטעט פון ווינער אוניווערזיטעט, אָבער נישט גענומען דעם דאָקטאָר־טיטול, ווייל דאָס וואָלט איהם פאַרמאַכט דעם וועג צום חסידישען רוהם.

הגם ער איז ערשט אַלט 45 יאָהר, זענען שוין זיינע האָר גרוי. דאָס מאַכט זיין פּערזאָן, וועלכע דערמאָהנט אין דער פאָרם און בעוועגונג אַ דיפּלאָמאַט, נאָך מעהר אינטערעסאַנט. ער האָט פאַרפאַסט פאַרשידענע חיבורים אין דער פּוילישער שפּראַך, וועלכע האָבען אַ גרויסען ליטעראַרישען ווערט, ער איז אויך פול מיט יודישען וויסען און ער איז אַ וואונדערבאַרער סינטעז פון אייראָפּעאישער בילדונג און שטרענג־טראַדיציאָנעלער יודישער קולטור.

ישראל פרידמאַן, דער טשאָרטקאָווער

אין מאַכט און אָנזעהען גלייכט זיך דער טשאָרטקאָווער רבי כמעט אויס מיט דעם גערער רבי, דער טשאָרטקאָווער איז איצט מעהר ווי זיבעציג יאָהר, אַ בלישטשענדיגע ווייסקייט און גרויסע עלעגאַנץ ליגט אויף דעם מענש. זיינע אַנהענגער רופען איהם „דער קלוגסטער מאַן אויף דער וועלט". זיין פּריוואַטע וואוינונג איז פול לוקסוס און פּראַכט. זיין אויסערליכקייט, איז מאַיעסטעטיש און בעצויבערנד. אַ גרויסע און שלאַנקע געשטאַלט, אַ קורצע ווייסע באָרד און זילבערנע פּאות אַרום געזיכט. זיינע גרויסע שוואַרצע אויגען לייכטען מעלאַנכאָליש. זיינע הענט זענען לאַנג און בלאַס, זיין שפּראַך איז אַ געפּערלטע און ער איז שטענדיג פריינדליך ביז גאָר. מען דערצעהלט וועגען איהם, אַז ער עסט נאָר איין מאָהלצייט אין טאָג.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקערט
— און איבערגעצויגען אויף —
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַ־ליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

Dr. Robinzon
פּיעטריקאָווער 10. טעל. 31-86
צוריקגעקערט.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
פאַרעכטמיטאָגען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן און לאַגיעווניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

18 מיטוואך
י"ג אלול תרצ"ט

סעפטעמבער
5.06 זון-אויפגאנג
5 56 זון-אונטערגאנג

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

(—) היינט ווערט אין לאקאל פונ'ם מיליטערישען אמט, פיעטריקאווער 212, פארקומען די רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911.

צו דער רעגיסטראציע דארפען זיך מעלדען די געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 3 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

E F G

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 8 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

N O P R S Sz

מארגען דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע די, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 3 פאליציי קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

H CH I J K

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

T U W Z Ż

אלגעמיינע קאנאליזאציע

(מ) אונטער'ן פארזיץ פון פרעזידענט ושעמיענצקי איז פארגעקומען א ספּיעציעלע זיצונג פון מאגיסטראט, כדי ארומצורעדען די פראגע וועגען דעם פעראייניגען זיך פון די בעזונדערע הייזער צו דער אלגעמיינער קאנאליזאציע-נעץ.

ווי בעקאנט האבען די הויז-בעזיצער אויסבעדריקט זייער גרייטקייט צו קאנאליזירען דערוויילע נאר די טויערען און טראטואַרען און נישט די הויפען, די הויז-בעזיצער האבען דאס מאטיווירט מיט'ן מאַנגעל פון געלד-מיטלען.

דער מאגיסטראט איז אבער נישט מסכים מיט דער שטעלונג פון די הויז-בעזיצער. נאך א לאנגער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען אויף מיטוואך צוזאמענצורופען א קאנפערענץ מיט אלע פעראינטערעסירטע צדדים. צו דער קאנפערענץ זענען איינגעלאדען געווארען פארשטעהער פון דער וואיעוואודזטווע, שטעטישע סטאראסטווע און הויז-בעזיצער-פעראיינען.

נאך וועגען דער גנבה אין דער לאדזער בערזע

10.000 זל. האט מען צוגענבעט

(—) דער דרייסטער איינבראך אין דער לאדזער בערזע האט געשטעלט אויף די פיס די גאנצע לאדזער פאליציי. די איינברעכער זענען אבער געווען פאכלייט און האבען נאך זיך נישט געלאזט קיין שום סמנים. דאך איז דער אויספארשונגס-פאליציי געלונגען היינטיגע נאכט צו ארעסטירען א רייה פערזאנען וועלכע ווערען פערדעכטיגט אין אויספיהרען די גנבה.

ווי ס'שטעלט זיך איצט ארויס האט די לאדזער געלדער קיין שאדען נישט געליטען, ווייל זייערע פערמעגען האלטען זיי אין פערשידענע בענק. די גנבים האבען נאר צוגערויבט א'ערך 70,000 זל. מזומן, וועלכע האבען געהערט פריוואט דעם סעקרעטאר פון דער לאדזער בערזע ה' ה. אפאלינסקי.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(וו) נ. אנטאניעוויטש, פאביאניצער 50; ק. באנדזשינסקי, פיעטרקאווער 164; סאקאלעוויטש, פשעיאזד 19; ק. ראמבעליגסקי, אנדזשעיא 28; י. זנדעלעוויטש, פיעטרקאווער 25; מ. קאספערקעוויטש זגעזשער 54; ס. טראוקאווסקא, בזשעזשינער 56.

ניי'ערעפענטע אויטאבוס-סטאציע

אויף לאגעווניצקא 2 איז ערעפענט געווארען אנ'אויטאבוס-סטאציע, פון וואנען ס'קורסירען אויטאבוסען אין אלע ריכטונגען אויך קיין ווארשא און פון ווארשא קיין לאדז.

פרעמדע, וועלכע האבען נישט בעקומען קיין וואוינרעכט, ווערען ארויסגעשיקט

(ח) לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פערוירענגט וועגען די פרעמדע, וועט מען די טעג אנהויבען ארויסשיקען די פרעמדע, וועלכע האבען נישט בעקומען קיין רעכט צו בלייבען אויף דעם טעריטאָריום פון דער פוילישער מלוכה.

די פרעמדע וועלכע דארפען פערלאזען פוילען, האבען בעקומען וועגען דעם מעלדונגען, אז ביז'ן 26. סעפטעמבער 12 א זייגער בייטאג זאלען זיי פערלאזען דאס לאנד, ווען נישט וועט מען זיי צוואנגסמעסיג ארויסשיקען.

וויכטיג פאר פערזאנען, וועלכע האבען נישט קיין פערזענליכע דאקומענטען

(ז) צוליב דעם, וואס א גאנצע רייה יודען האבען נישט צוליב פערשידענע סבות זייערע מעטריקעס און דאקומענטען האט די יודישע קהלה בעשלאסען צו אינטערווענירען אין אינערן-מיניסטעריום, אז די אויסצוגען, וועלכע עס נעמ ארויס די יודישע גמינע פון דער רעגיסטראציע פון די געבוירענע, זאל זיין געגוגענד פאר די מאגיסטראטען ביים אננעהמען פעסער.

אונטערשטיצונגס-אקציע פאר די לאדזער פייערלעשער

נעכטען איז אין לאקאל פון די לאדזער פייערלעשער פארגעקומען א פערזאמלונג פון פאַ שטעהער פון א גאנצע רייה געזעלשאפטליכע און הירטשאפטליכע אינסטיטוציע, פרעזעס א. אגז.

די פערזאמלונג איז געווען געווידמעט דער שווערער פינאנציעלער לאגע פון די לאדזער פייערלעשער. דער פארזיצענדער, דיר. וואזטשינסקי האט אנגעוויזען, אז די לאדזער פייער-לעשער, וועלכע היטען מיט אזא מסירות נפש דאס פערמעגען און אפילו דאס לעבען פון די איינוואוינער, געפינען זיך אין א זעהר שווערער לאגע, און די גאנצע לאדזער געזעלשאפט דארף זיין פעראינטערעסירט די פייערלעשער צו העלפען.

די פערזאמלונג פון די פייער-לעשער האט בעשלאסען פון 22-טען ביז'ן 29-טען סעפטעמבער איינצוארדנען אין לאדז א וואך פאר פייערלעשער. דער ציל פון דער פערזאמלונג איז צו בעטראכטען די וועגע, ווי אזוי צו שאפען די נויטיגע מיטלען פאר די פייערלעשער.

נאך א לאנגער דיסקוסיע זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע בעשלוסען: פון אנווערצושיקען זאמעל-ליסטעס אין אלע לאדזער הייזער און די הויזבעזיצער זאלען זאמלען צושטייערן די לאקאטארען.

אז די טעג פון 28. און 29. סעפטעמבער צוצוגעבען מארקעס צו 10 און 20 גראשען צו יעדען קינא-בילעט לטובת די פייערלעשער.

צוצוגעבען אין די רעסטאראנטען טעג צו מארקעס 10 און 20 גראשען צו יעדער רעכענונג אין רעסטאראנען און צוקערניעס.

צו פערקויפען „גאלעקעס" אין די געשעפטען.

צוצוגעבען דעם 28. און 29. סעפטעמבער צו יעדען טראמוואי-בילעט א בעזונדערע מארקע לטובת די פייערלעשער פאר 5 גראשען.

Zarząd Telefonów Łódzkich P.A.S.T.

zawiadamia pp. Abonentów, że w gmachu telefonów. Al. Kościuszki No. 12, codziennie w godzinach od 9 do 21 – z wyjątki m świąt – udzielane będą obj śnienia i urządzane będą pokazy, **jak należy łączyć się i nadawać numery** po uruchomieniu automatycznej centrali telefonicznej.

PP. Abonenci powinni we własnym interesie zawczasu zaznajamiać się z używaniem telefonów automatycznych, by po uruchomieniu nowej centrali uniknąć nieporozumień wskutek nieumiejętnego obchodzenia się z aparatami.

Polecając pp. Abonentom, dla łaskawego dokładnego, przestudjowania, przepisy użycia aparatów, umieszczono na str. VII nowego spisu abonentów, prosimy osoby zainteresowane za łaskawe odwiedzanie urządzanych pokazów, na których można zapoznać się dokładnie z łączeniem oraz poinformować się o zmianach numerów telefonicznych na 5-cyfrowe.

Informacje dotycząc użycia telefonów automatycznych oraz zmian numerów są udzielane również telefonicznie – telefon No 8005 i No. 8006.

Centrala automatyczna będzie uruchomiona w IV-ym kwartale b. r. o czem nastąpią zawczasu osobne ogłoszenia.

פון האנדעלס-געריכט

(ב) אין האנדעלס געריכט איז נעכטען בעטראכט געווארען דער ענין פון דער פירמע מ. אלשער. די פירמע איז ערקלערט געווארען באנקראט.

אויף דער זיצונג פון געריכט איז בעשלאסען געווארען צו ערטיילען דער פירמע ווינשטיין און מאיערטשיק א פראלאנגאציע פון איהרע צאהלונגען אויף 3 חדשים.

די פירמע פיטלעוויטש איז ווידער ערטיילט געווארען די פראלאנגאציע פון די צאהלונגען.

אויך די פירמע הירש מאטיל האט בעקומען א פראלאנגאציע פאר איהרע צאהלונגען.

פון געריכט

פראצעס וועגען נאכמאכען מאדעלען

(ב) אין דער האנדעלס-אפטיילונג ביים קרייז-געריכט איז נעכטען בעהאנדעלט געווארען א זעהר אינטערעסאנטער פראצעס וועגען נאכמאכען מאדעלען.

די מאשין און גימערי-פאבריק „סטאניסלאוו וויינט און שותפים" האט איינגעקלאגט די פירמע „י. יאהן" אויך א מאשין און גיסערייפאבריק, אז זי האט אויסגענוצט די פאטענטירטע מאדעלען פון דער פירמע וויינט.

דאס געריכט האט נאכדעם ווי עס זענען אויסגעהערט געווארען ביידע צדדים, געפסקנט צו פערזיגלען די מאשינען און נישט ערלויבען דער פירמע „י. יאהן" (פיעטרקאווער 217 פיליע אין פאבי) צו בענוצען זיך מיט די פאטענטירטע מאדעלען פון דער פירמע וויינט.

דאס געריכט האט פערבאטען דער פירמע „יאהן" צו פערקויפען די שוין אויסגעארבייטע לויט די פרעמדע מאדעלען מאשינען און פערפליכטעט זי צוריקצוציהען די צירקולארען און פראספעקטען וועלכע די פירמע האט שוין צושיקט.

דער פסק-דין האט געמאכט א גרויסען רושם אין די סוחרישע און אינדוסטריעלע ספערען.

פערלאזט זיין ווייב און 2 קינדער

חנה מארקעוויטש מיט איהר מאן שמואל יעקב, א טאפעצירער און מיט זייערע 2 קליינע קינדערליך האבען געוואוינט אויף סקאַרזשנע 8. מיט א צייט צוריק איז עפעס ביי זיי קאליע געווארען, ס'האבען זיך אנגעהויבען מחלוקות און מיט א וואכען צוריק איז שמואל יעקב אין א שענער טאג נעלם געווארען, איבערלאזענדיג די פרוי מיט די קינדער אויף גאטס בארג אן מיטלען צום לעבען. איצט האט זיך חנה דערוואוסט, אז דער מאן געפינט זיך אין בעלגיען. אי אפשר וואלט געווען א יושר אז ביז וואס וועט זאל שמואל יעקב צושיקען א פאר זלאטעס דער פרוי און קינדער אויף ברויט?

בעריכט פון די זיצונגען פון אקציאנס-קאמיטעט און אדמיניסטראטיוון-ראט פון דער יודישער אגודה

ווי מען טיילט אונז מיט וועט דער מיטגליד פון אקציאנס-קאמיטעט און פון אדמיניסטראטיווען ראט פון דער אגודה ה' ר"ר אריה טארטאקאווער וועלכער איז איצט צוריקגעקומען פון לאנג, אז אבגעבען דעם שבת 8 אוונט א בעריכט.

א רייכע מאראם און איהר בראשקע

א סענסאציאנעלע פאסירונג אין א עלעגאנטען פענסיאנאט

אין איינעם פון די עלעגאנטסטע פענסיאנאטען, אויף איינע פון די עלעגאנטסטע זומער-וואוינונגען היג טער לאדז האט פאסירט א געשיכטע, וועלכע מ'הערט איצט נישט אויף צו רעדען אין די אריםטאקראטישע קרייזען ביי אין שטאט.

אין דעם עלעגאנטען פענסיאנאט איז געקומען אויף זאכקור נאך איהר רייזע אין אויסלאנד א פרוי פון א הויכען אינדוסטריעלער א געוויסע מאדאם ל.

מאדאם ל. איז א זעהר קאפריזנע און פערוואנט זעהר פיל. די רינגען און אפילו די ווירדטין זענען דער רייכער מאדאם פשוט נאכגעגאנגען און בעדינט אויף יעדען טריט און שריט. אין איין שעהנעם פריהמארגען איז אין דער פענסיאנאט-ווילע געווארען א מהומה, א געשריי א געפילדער. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער מאדאם ל. איז פערלוירען געווארען א בראשקע. מ'האט אנגעהויבען זוכען, פארשען אבער א נעכטיגער טאג. די בראשקע איז נישט געווען, די קאפריזנע מאדאם ל. האט אבער נישט גערוהט, זי האט געמאלדען וועגען דער אברהה דער טושינער פאליציי און ערקלערט, אז זי איז חושד דאס דינסט-מיידעל מאניא אין גנב'ענען די בראשקע. מאניא איז ארעסטירט געווארען און מ'האט זי אפגעפיהרט קיין טושין, דארט האט זי זיך נישט מודה געווען און מ'האט זי אפגעפיהרט אין לאדזער טורמע. אויך דא האט זי זיך נישט מודה. דער ווייל איז מאניע קראנק געווארען און פון טורמע האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אין פענסיאנאט האט זיך ווייטער געטאן חושך. די מאדאם ל. האט ווייטער געטומעלט און אלץ פערלאנגט איהר בראשקע. נאך עטליכע טעג האט זי ערקלערט, אז זי פאהרט אהיים נאך לאדז און בעת דער רעכנונג מיט דער ווירטין האט מאדאם ל. איהר אפגערעכענט פאר דער פערלוירענער בראשקע. די ווירטין האט זיך געגען דעם שטארק געוועהרט. אויך די איבריגע געסט האבען געטענה'ט אז ס'איז נישט יושר'דיג, ווייל די ווירדטין איז דאך ווארנישט שולדיג, מאדאם ל. האט זיך אבער נישט געלאזט איינרעדען און איהר'ס אויסגעפועלט.

וואלט שוין געווען שטיל מיט דער גאנצער מעשה ווען נישט אן אנדער געשיכטע, וועלכע האט געהאט אנ'ענגען צוזאמענהאנג מיט דער בראשקע.

בעת די דאזיגע בראשקע איז פערלוירען געווארען זענען אין פענסיאנאט אויך געווען די פרויען ה. און ה.

פרוי ה. איז באלד צומארגענס אוועקגעפאהרען פרוי ה. איז אוועקגעפאהרען שוין נאכדעם ווי מאדאם ל. האט אפגערעכענט דער אינהאבערין פון פענסיאנאט פאר דער בראשקע, מאכט זיך א מעשה אז היינטיגע וואך טרעפען זיך פרוי ה. מיט פרוי ה. אין טראמוואי. פרוי ה. האט דערצעהלט דער פרוי ה. וועגען דער נישט-טאקטישקייט פון מאדאם ל., אראפגערעכענדיג דער ווירטין פאר דער בראשקע.

פרוי ה. איז בלאס געווארען, זי האט נישט געקענט קיין ווארט ארויסרעדען. דא האט זיך ארויסגעשטעלט אזא געשיכטע: אויף צומארגענס ווען מאדאם ל. האט געיאגט וועגען איהר אבדה, האט די בראשקע געפונען די פרוי ה. זי האט זי גלייך אפגעגעבען דער מאדאם ל., אזוי ווי פרוי ה. האט זיך געאיילט אהיימצופאהרען האט זי וועגען דעם קיינעם נישט דערצעהלט און איז אוועקגעפאהרען, דאס האט אויסגענוצט די „מאדאם" ל. וועלכע האט אומזיסט חושד געווען אן אונשולדיג דינסטמיידעל און דערצו נאך נישט בעצאהלט פאר איהר זיין אין פענסיאנאט.

וועגען דער געשיכטע האט זיך באלד דערוואוסט די אינהאבערין פון פענסיאנאט. איצט וועט די מאדאם ל. האבען 3 פראצעסען: פאר אומזיסטע בעשולדיגונג געגען דעם דינסטמיידעל, פאר אויספרעסען געלד אויף א שווינדלערישען אופן און פאר שאנטאזש.

אין די אריסטאקראטישע קרייזען, צו וועלכע עס רעכענט זיך צו אויך די מאדאם ל. האט די געשיכטע געמאכט א געוואלדיגען רושם.

—:8:—

די געזעלשאפט מוז צו הילף קומען

די ארענטליכע פערארימטע בעלי חובות

ס'איז, דאכט זיך, נישט פאראן קיין איין פאבריקאנט אדער סוחר, האנדווערקער אדער א אינטעליגענט, וואס פיהלט נישט אויף זיינע אייגענע פלייצעס אזוי אדער אנדערש די ביטערע פאלגען פון דויערנדען קריזיס.

אמת — די שארפקייט פון קריזיס אלענפאלס אין זיין איצטיגער פאזע, דריקט זיך אויס נישט אלעמאל בלויז נאר אין אנ'אומבעטער אדער איבער־פראדוקציע עווענטועל אין מאנגעל פון אפזאץ־מערק, הגם די אלע נאר וואס אויסגערעכנטע פראבלעמען הערען אויך ווייטער נישט אויף צו זיין די טעגליכע גויטען פון אונזער ווירטשאפטליכע פאליטיק, נאר הויפטזעכליך אין דער ענטשטאנער אויסערגעוועהנליכער צאהלונגס שוועריגקייט פון דער בעפעלקערונג.

מיר רעדען נישט פון די יעניגע מחנות בייזוויליגע אנזעצער אדער סתם אפעריסטען, וועלכע האבען תמיד אויסצונוצען יעדע גינסטיגע געלעגענהייט בכדי אויפ'ן חשבון פון יענעמס הארא־פאניע לייכט און שנעל רייך צו ווערען.

ס'זענען דאך אבער אויך פאראן געדיכטע מאסען סוחרים, פאבריקאנטען, בעלי־מלאכות און אנדערע שיכטען פון דער בעפעלקערונג, וועלכע זענען בשום אופן נישט ביכולת, טראץ אלע אנגעשטרענגטע בעמיהונגען, זיך אויסצופלאנטערן פון פערווארפענעם חובות נעץ און נישט אלעמאל דוקא נאר צוליב האפנונגסלאזע ארימקייט און גרונדליכע רואין.

פערקעהרט גראד איצט קאן מען טרעפען פיל בעלי חובות, וועמענס פערמעגען (לאגערן סחורות אדער אנדערע ווערט־זאכען) איבערשטייגט גאנץ אפטמאל די אלגעמיינע סומע פון זייערע חובות, נאר צוליב'ן הערשענדען מאנגעל אין צאהלונגס־מיטלען האבען זיי נישט קיין מעגליכקייט זייערע מאטעריעלע גיטער צו פערגעלטען און דערמיט זייערע פליכטונגען צו דעקען.

בכדי אט טאקע די צייטווייליג נישט־צאהל־פעהיגע בעלי־חובות זאלען קאנען איבערהאלטען די שווערע איבערגאנגס־צייט און נישט ווארפען ענדגילטיג אראפגעשוואכקען ווער'ן פון ווירטשאפטליכען אויבערפלאך, האט דער געזעצגעבער איינגעשטעלט ביי אונז דעם אינסטיטוט פון נאדזארען. און ס'מוז באמת פעסטגעשטעלט ווערען אז די צאהל פון אזעלכע נאדזארען, וועלכע די האנדעלס־געריכטען ערטיילען די געוועזענע אונטערנעמונגען, האלט זיך כסדר אין איין פערגרעסערן, הגם פון דערמאנטען וואוילטאט קאנען געניסען אויסשליסליך נאר אזעלכע אונטערנעמונגען, וועלכע זענען בכוחות זיך צו לעגיטימירען מיט אנ'אקטיווען געשעפטס־בילאנס.

נישט אלע פערענגטע אונטערנעהמונגען געפינען זיך אבער אין דער „גליקליכער" לאגע, אז זיי קענען זיך פערופען אויף פאזיטיווע געשעפטס־בילאנסען.

וואס זאלען דערגלייכען טון יענע טויזענדער בעלי מלאכות און קליינהענדלער, די טיילוויז אדער גענצליך רעדוצירטע ארבייטער און אינטעליגענטען, וועלכע שטיקען זיך פערצווייפעלט אין צאהלונגס־קלעם און קאנען אויף קיין געריכטס־פראלאנגאציע פון זייערע חובות איבערהויפט נישט האפען?

צי קענען מיר שוין דעריבער מיט א רוהיג געוויסען אין איצטיגען אויסערגעוועהנליך קריטישען מאמענט צוליב א 50־ער אדער אפילו גאר א 5־הונדערטער פראטעסט אומ'רחמנות'דיג צונעהמען דאס לעצטע שטיקעל סחורה פון בעל־חוב'ס קרעמעל, זיינע איינציגע ארבייטס־מכשירים פון ווערקשטאט אדער גאר דאס ביסעל בעבעכעס פון שטוב און אזוי ארום צוברעכען ענטגילטיג דעם עקאנאמישען און ממש פיזישען קיום פון גאנצע משפחות, טרייבענדיג זיי אין טויט פון הונגער, הפקרות, פערברעך און גאנץ אפט אפילו זעלבסט־מארד.

און דאס איז דאך דאכט זיך, אלס איינס צי די דאזיגע שחיטה ווערט בעגאנגען לויט דער דירעקטער איניציאטיוו פון מלוה אדער צוגונסטען דעם פערצווייפעלטען בעל־חוב איבער אין די גרויזאמע הענד פון די פראפעסיאנעלע וועקסעל־הענדלער — פארדאן — אויפמאנער, וועלכע דאס פאלק רופט טרעפליך א „נשמה־כאפער".

ווי ס'זאל אבער נישט זיין טאקע אזא געגענזייטיגע אויסראטונג ווייטער דאך נישט דויערען.

נישט קשה: די וועלט עקט זיך נאך נישט. דער פינסטערער וואלקען, וואס בעדעקט איצט כמעט אלע געביטען פון עקאנאמישען לעבען, וועט דאך פריהער אדער שפעטער ענדליך מוזען פערשווינדען ווערען פון ווירטשאפטליכען האריזאנט.

אמת, ס'איז טאקע נאך איצט שווער צו זאגען, ווען דאס וועט געשעהן און ווי לאנג ס'וועט אנהאלטען.

מילא, אויב דער געזעצגעבער האלט פאר נויטיג צו אנערקענען די רעכט אויף א פראלאנגאציע פון די חובות, נאר פאר די גרעסערע האנדעלס־אונטערנעהמונגען — איז פערפאלען, מוז אבער די געזעלשאפט נעהמען אומבעדינגט אונטער איהר שוץ די גרויסע מאסע בעלי חובות פון די איבעריגע שיכטען פון דער בעפעלקערונג, וועלכע דער געגענווערטיגער קריזיס האט אממייסטען געטראפען, און ווי ווייט מעגליך זיך זארגען דערפאר, אז אויך זיי זאלען קענען דורכשטייפען די אויסערגעוועהנליכע שווערע איבערגאנגס־צייט.

פערשטעהט זיך, אז מיר רעכענען נישט דא צו ווירקען אויף די פערהארטעוועטע הערצער פון געוויסע ריקזיכטלאזע דיסקאנטערען אדער אנדערע אומווירדיגע קרעדיטארען, אין וועמענס וועקסעל־פארטפעלען ס'געפינט זיך דער גורל פון פיל פערצווייפעלטע קריזיס קרבנות.

מיר אפעלירען אבער יא צו די בירגערליכע און געזעלשאפטליכע געפיהלען פון בעסערען טייל קרעדיטארען און מאהנען ביי זיי די ווייטגעהענדסטע פערשטענדניש פאר די מאסען בעלי חובות, וועלכע ווילען גערען, נאר קענען בשום אופן נישט בעצאהלען.

ס'פאדערט זיך גאר נישט אזעלכע געוואלטיגע קרבנות, ווי א פולקאמע אנולירונג און אפילו אויך נישט קיין אלגעמיינע פראלאנגאציע פון די חובות, הגם אין איינצעלנע פאלען זענען גראד אט די דאזיגע ווייטגעהענדע הנחות א פראגע פון ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון בעל־חוב. איטליכע קליינע פערלייכטערונגען און א ביסעל גוטער ווילען און פערשטענדניש אויך מצד די קרעדיטארען וואלט פיל געקאנט פערבעסערען די לאגע פון בעל־חוב.

י. אינפעלד

(סוף מארגען)

די לאדזער יודישע ארבייטער זאמלען ענערגיש פאר'ן קאמפס־פאנד פון דער ארץ־ישראל'דיגער ארבייטערשאפט

די געשעהענישען אין ארץ־ישראל האט געפונען א בעזונדערען אפקלאנג צווישען דער יודישער ארבייטערשאפט, אין אלע פראפ. פעראיינען ווערט לעבהאפטיג דיסקוטירט די פראגע. אויף א ספעציעלער קאנפערענץ פון פראפ. פעראיינען און פראלעטארישע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס איז געבילדעט געווארען א קאמיטעט צו זאמלען געלד פאר'ן קאמפס־פאנד פון די ארץ־ישראל'דיגע „פועלי ציון" און פיהרען א פאליטישע אויפקלערונג צווישען די יודישע ארבייטער אין צוזאמענהאנג מיט די ארץ־ישראל'דיגע געשעהענישען. די ארבייט נעהמט אין פולען ברען. ס'ווערט געפיהרט א הויז אגיטאציע ספעציעל אין באלוטער ראיאן און עס ווערט פערשפרייט די בראשור פון ה' ערעם וועגען די געשעהענישען אין ארץ־ישראל.

ס'ווערען איינגעארדענט פערזאמלונגען און מאססוקעס אין אלע פראפ. פעראיינען, בעזונדערס ענערגיש ווערט געפיהרט די זאמעל אקציע.

זונטאג איז פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג מיט דער בעטייליגונג פון ה' ערעם פון ארץ־ישראל. אויפ'ן ארט איז געצייכענט געווארען א גרויסע סומע, ס'האבען זיך געמעלדען א סך ארבייטער צו דער הויז־אגיטאציע און געלד זאמלונג. דער זיץ ארט פון קאמיטעט געפינט זיך אין פליישער ארבייטער פעראיין בזשעזשינער 5 טעל. 46־53. די זאמלער זענען פערזעהען מיט ספעציעלע בלאקען פון קאמיטעט פאר'ן קאמפס־פאנד.

„לאנדאן, גענף, און די ארץ־ישראל־געשעהענישען"

דעם קומענדיגען זונטאג 8.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון „התאחדות" שענקעוויטשא 3/5 א רעפעראט פון מיטגליד פון ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט און פון דעם ראט פון דער יודישער אגענץ, ד"ר אריה טארטאקאווער אויף דער טעמא: „לאנדאן, גענף און די ארץ־ישראל־דיגע געשעהענישען".

ווי בעקאנט איז דער רעפערענט ערשט צוריקגעקומען פון די זיצונגען פון ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט אין לאנדאן.

היינט — געזעגענונגס־פארשטעלונג פון מאריס ליאמפע

היינט ווערט אין יודישען טעאטער געגעבען אונאפרופליך די געזעגענונגס־פארשטעלונג פון דעם בעקאנטען ארטיסט ה' מאריס ליאמפע מיט זיין פארטנערין פרוי פ. מענדעלעוויטש.

דער ה' ליאמפע, וועלכער האט געשפילט א לענגערע צייט אין אונזער שטאט האט געוואונען די אנערקענונג פון א גרויסער צאל יודישע טעאטער־בעזוכער, און צו זיין שבח מוז געזאגט ווערען, אז ס'איז איהם דורך זיין טאלענט געראטען דאס, וואס זעלטען געלינגט עס אין יודישען טעאטער: ער האט נעמליך, אויפגעפיהרט, פאר דער צייט פון זיינע גאסטשפילען, א גאנצע רייה דווקא ליטעראַרישע פיעסען, דווקא אינ'ם שווערען „אוגערקע"־סעזאן, ווען לייכטער רעפערטואר איז דער גאנגבארסטער ארטיקעל, און איז דערביי ארויס א זיגער סיי מאראליש און סיי מאטעריעליש.

היינט, ווי געזאגט, געזעגענט ער זיך מיט זיינע פריינד און פערעהרער. און — הגם ער איז נישט קיין אמעריקאנער גאסטשפילער, ווינשען מיר, ס'זאל איהם זיין „אל־רייט"!

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, 18 סעפטעמבער

12,05 ווארשא: מוזיק פון גראמאפאן־פליטעס. 16,30 ווארשא: מוזיק פון גראמאפאן־פליטעס. 17,25 ווארשא: „בריף־קאסטען" ד"ר מאריאן סטעמפאווסקי. 17,25 קראקא: רעדענדיגער פילם רעפ. פון פראפ. מ. ווילקאש 20,05 ווארשא: קאנצערט פון ארקעסטער הערמעלין. 20,35 ווארשא: אווענד געווידמעט שפאניען. 22,05 ווארשא: קאמוניקאט פון פ.א.ט. 23,00 ווארשא: טאנץ־מוזיק. 19,00 מאסקווא: טראנסמיסיע פון דער מלוכה־אפערע. 20,00 ציריך: „האלענדער וואנדערער" וואגנערס אפערע. 20.00 דאווענטרי: קאנצערט בראהמס־אווענד. 21.35 פאריז: סימפאנישער קאנצערט.

מאדע

פון פאריז איז צוריקגעקומען די אינהאבערין פון מאדע־סאלאן „פטי פאריז" פיעטרקאווער 81 פרל. יאלא רובינשטיין און מיטגעבראכט די נייסטע מאדעלען פון די פאריזער מאדע־סאלאנען.

מעלדונג

פראפעסיאנעלער פעראיין פון צוקערוואַרג ארבייטער אין לאדז לאגעווניצקא 4.

היינט מיטוואך אווענד קומט פאר אין לאקאל פון פעראיין א פערזאמלונג פון אלע צוקערווארג־ארבייטער אין לאדז וועגען די לעצטע געשעהענישען אין ארץ־ישראל.

צוקערווארג ארבייטער קומט מאסענווייז!

די פערוואלטונג.

געהעכערטער באהן־טאריף איז נישט חל אויף לעבענסמיטעל־פראדוקטען

(2) דער געהעכערטער באהנטאריף פון משאות, וועלכע פערפליכטעט פונ'ם 1. אקטאבער איז בעשטימט געווארען אין א גענויער פערשטענדיגונג מיט די ווירטשאפטליכע און האנדעלס־קרייזען, או ס'איז געלעגט געווארען אכט קודם־כל דערויף עס זאל דער געהעכערטער טאריף נישט בעלעסטיגען די ארטיקלען פונ'ם ערשטען נעבערויך און די נויטווענדיגסטע ארטיקלען זאלען נישט טייערער ווערען.

עס איז אויסגערעכענט געווארען, אז דער געהעכערטער טאריף וועט נאר איז א קליינער מאס ווירקען אויף די פרייזען פון צוקער, די איבעריגע ארטיקלען פונ'ם ערשטען נעבערויך וועלען פון דעם געהעכערטע טאריף נישט ליידען, ווייל די העכערונג איז א מינימאלע.

חנוכת הבית פון נייעם ראדאשיצער שטיבעל

היינט קומט פאר די פייערונג פון נייעם ראדאשיצער שטיבעל אויף אל. אנעטאדט 5, וואס איז געשענקט געווארען פון די בעלי הבתים פון זעלבען הויז די ה"ה וואלף בערגער און חנניה בישעוושינסקי, אויף דער פייערונג וועט אנוועזענד זיין דער ראדאשיצער רבי הרב ר' בנימין שליט"א ווי אויך אנדערע אנגעזעהענע פערזענליכקייטען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

פארן אפפאהרען נאך וויען־נור איינינע פארשטעלונגען פון די בעליבטע ארטיסטען

וויערא קאניעווסקא, פאול בריטמאן

פרייטאג, ד. 20, שבת, ד. 21, זונטאג, ד. 22, 9 אוו. דאס חזנ'דל אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון שטיינבערג.

הויפט ראלען: „חזנ'דל" – וויערא קאניעווסקא; ראל „דוד"–פאול ברייטמאן.

שבת, 4 נאכמיטאג צו ביליגע פרייזען

דאס פענסיאָן־מיידעל אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ.

הויפט־ראלן: „לילי"–וויערא קאניעווסקא; „ארנשטיין"–פ. ברייטמאן.

מאנטאג, ד. 23, 9 אוו. דאס חופה־קלייד אין 4 אקטען מיט געזאנג. צו פאפול. פרייזען

הויפט־ראלן: „לילי"–וויערא קאניעווסקא; „סאלאמאן"–פ. ברייטמאן.

ס'נעמט אנטייל דאס גאנצע פערסאנאל. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

פערשידענעס

אויף פאלודניאווא נומער 4 האט געעפענט א נאטאריאלע קאנצעלאריע דער געוועזענער פערטרעטער פונ'ם פאליציי־קאמענדאנט ה' העינריך מארדענסקי. אלס געהילף — ה' יאן וויש־ניעווסקי לאנגיעהריגער פערטרעטער פונ'ם נאטאריוש קארנאחאלסקי.

א „מענש — א פליג"

דער אומפערגלייכליכער אקראבאט ה' נאוואקעוויטש, וועלכער טרעט ארויס אונטער'ן נאמען „מענש—פליג" וועט אויפ'ן וועג אויף אנ'אויסלענדישע טורנע בעזוכען לאדז און בעווייזען זיין אומגעהייערליכע קונסט ווי קריכען אויף א גלייכער וואנד אויפ'ן דאך פון 3 שטאק (אויפ'ן גרינעם מארק).

דער אומגעהויערליכער אקראבאט איז ארויסגעטרעטען אין ווארשא, קראקא, פוזען, בידגאשטש ביי אנ'אומגעהויערער ערשטוינונג פון די צושויער.

ארבייטס־געריכט אין פאביאניץ

(2) ווי מיר דערוויסען זיך וועט אינגיכען אין פאביאניץ געשאפען ווערען אנ'ארבייטס־געריכט, ווייל די מאסען אינטערעסאנטע, וועלכע זענען געצוואונגען געווען צו ווענדען אין ארבייטס־געריכט מוזען פערברענגען א סך צייט אויפ'ן וועג קיין לאדז און דער לאדזער ארבייטס־געריכט.

דארף־שרפות

(—) אין דארף יערוואניעץ לאדזער פאוויאט איז ביים לאנדווירט פלעקאנסקי ענטשטאנען א שרפה. דער פייער האט זיך באלד אריבערגעווארפען אויף דער שכנישער ווירטשאפט פון אראנשעווסקי. ביידע ווירטשאפטען זענען אוועק מיט'ן רויך. דער היזק בעטרעפט 50,000 זל.

אין דארף טשארנאטשין זענען פערברענט געווארען 4 שייער מיט תבואה. דער היזק בעטרעפט 30 טויזענד זל.

אין דארף סטאניסלאוואוו סטארי, גמינע באבי איז ענטשטאנען א שרפה אין דער ווירטשאפט פון פעטראנעלא טשארנאצקי, פון דארט איז דער פייער אריבער אין דער ווירטשאפט פון יאן ווישניאק ביידע ווירטשאפטען זענען אינגאנצען פערברענט געווארען מיט דעם היינטיאריגען שניט, און מיט'ן טויט אינווענטאר און לעבעדיגען אינווענטאר. דער היזק בעטרעפט 80 טויזענד זלאטעס.

ער האָט ערמאָרדעט 20 מיידלעך, וועלכע זענען געווען זיינע כלות

סענסאַציאָנעלע איינצעלהייטען פון דער שוידערליכער געשיכטע.—דער מערדער האָט זיך פערשטעלט פאַר אַ פרוי און זיך געלאָזט פערשפאַרען אין טורמע אַלס גנב צו בעהאַלטען זיך פון דער פאָליציי.—ווי אַזוי ער איז בעגאַנגען זיינע מאָרדען און ווי אַזוי מ'האָט איהם געכאַפּט

בודאַפּעסט, די הויפּט שטאָדט פון אונגאַרן, קאָכט איצט מיט דער סענסאַציע פונ'ם שרעקליכען מאַסען-מערדער בעלאַ קיס, דער אַזוי-גערופענער „טייפעלשער חתן פון טשיקאָטאַ", וועלכער האָט ערמאָרדעט זיינע 20 כלות.

בעלאַ קיס, אַ מאַן פון עטליכע און דרייסיג יאָהר, מיט שוואַרצע אויגען און שוואַרצע וואָנצעס, ווי אַ ציגיינער, איז געווען אַ שטילער, רוהיגער און אַ פיינער בעלעבעסל, אין דעם שטעטעל טשיקאָטאַ, אין אונגאַרן, וואו ער האָט געוואוינט. פון פאַך איז ער געווען אַ בלעכער.

פאַר דער צייט האָט ער ערמאָרדעט 20 כלות 6 פון זיי זענען געווען יודישע מיידלעך. זיינע כלות זענען נישט געווען קיין רייכע מיליאָנערינס, נאָר געוועהנליכע אַרבייטערינס, אָדער דינסט-מיידלעך, וועלכע האָבען אימער געהאַט אָפּגעשפּאָרט אַביסעל געלד, אום צו קענען הייראַטען אַן אַנשטענדיגען מאַן.

איז טאַקע בעלאַ קיס אימער אַ חתן געוואָרען מיט אַן אַנדערע כלה. אָבער וואו האָט ער אַהין אַוועק די אַלטע כלות?

זיי האָבען, ביי איהם געבאָרגט אַביסעל געלד און זענען אַנטלאָפען קיין אַמעריקאַ—האָט בעלאַ קיס נאָכהער דערצעהלט, מיט אַ טרויעריגער שטימע און ער האָט זיך צעוויינט מיט הייסע טרעהרען...

איינמאָל, ווען בעלאַ קיס איז אַוועק אין די סאָלדאַטען, און זיין הויז אין טשיקאָטאַ איז געבליבען פשוט אָהן אַ בעלעבאָס, האָט זיינער אַ שכן, דער אַפּטייקער הערמאַן, געבויט אַ נייעם קעלער. אַז מען האָט געגראָבען די גרוב פאַר'ן קעלער, האָבען די אַרבייטער געטראָפען צו דער פערמויערטער וואַנד פון בעלאַ קיס'עס קעלער. אונטער דער וואַנד האָט מען געפונען אַ בלעכענעם קאַסטען. אַז מען האָט געעפענט האָט זיך פאָרגעשטעלט אַ שוידערליך בילד.

אָפּגעהאַקטע מענשען-קעפּ זענען דאָרט געווען. לויטער קעפּ פון פרויען. אַזוי ווי דער קאַסטען איז געווען פעסט פערמאַכט, אַזוי אַז עס האָט נישט געקאָנט אַריין קיין לופט, זענען די פרויען-קעפּ געווען נאָך פריש און נישט פערפוילט. מען האָט געזוכט נאָך ווייטער, מען האָט אויפגעבראָכען די וואַנד פון דעם קעלער, וועלכער האָט געהערט צו דעם בלעכער קיס, און מען האָט געפונען אַ גאַנצע מאַסע מיט בלעכענע קאַסטענס, וועלכע זענען אַלע געווען פעסט פערמאַכט מיט צין, אַז מען האָט געעפענט, האָט מען געפונען נאָך אַנדערע אָפּגעהאַקטע קעפּ פון פרויען און אויך די איבעריגע טיילען פון די טויטע קערפּערס. אין אַ קאַסטען פערגראָבען אין באָדען פון קעלער, האָט מען געפונען אַ סך פערבלוטיגטע קליידער פון פרויען.

די אונטערזוכונג האָט זיך אָנגעהויבען, און דער רעזולטאַט איז געווען אַ שרעקליכער: עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אין פערלויף פון פיל יאָהרען האָט דער בלעכער בעלאַ קיס שטענדיג ערמאָרדעט זיינע כלות, און די טויטע קערפּערס פון זיינע קרבנות האָט ער צוהאַקט אויף שטיקער, און די ווי פלייש-קאָנסערווען פערפּאַקט. די קאַסטענס מיט די צושניטענע טויטע קערפּערס פון די פרויען האָט ער פערמויערט אונטער אַ וואַנד אין קעלער פון זיין הויז.

צוליב וועלכע אורזאַכען איז בעלאַ קיס בעגאַנגען די שרעקליכע פערברעכענס?

די געריכטס-דאָקטוירים ערקלערען אָבער, אַז די אורזאַך פון די שרעקליכע פערברעכענס האָט נישט געקאָנט זיין דאָס געלד פון די כלות, נאָר אַז בעלאַ קיס איז אַזוי-גערופענער „לוסט-מערדער" ער האָט אַ קרענקליכען פערגעניגען צו מאָרדען מענשען.

פון די צושניטענע טויטע קערפּערס, האָט מען דערקענט 6 יודישע מיידלעך, וועלכע זענען אין פערלויף פון דער צייט געווען כלות פאַר בעלאַ קיס, (ער איז אַ קריסט) און וועלכע ער האָט ערמאָרדעט, פונקט ווי זיינע איבעריגע קריסטליכע כלות. מען האָט אַלע קרבנות צוזאַמען בעגראָבען אין אַ געמיינזאַמען קבר.

בעלאַ קיס האָט בעקומען דעם נאָמען דער „טייפעלשער חתן פון טשיקאָטאַ". עס האָבען זיך גענומען פערשפּרייטען וועגען איהם פערשידענע שרעקליכע לעגענדעס, און די בעסטע דעטעקטיווס האָבען איהם יאָהרען לאַנג געזוכט ווי מיט ליכט. אומזיסט, מען האָט איהם נישט געקאָנט געפינען. ערשט אין יאָהר 1923 האָט כמעט אין אַ וואַלד ביי דער גרעניץ פון סערביען געפינען אַ טויטען סאָלדאַט, וועלכער האָט אין זיינע טאַשען געהאַט די דאָקומענטען פון בעלאַ קיס. דאָס געזיכט פון דעם סאָלדאַט האָט מען נישט געקענט דערקענען, ווייל עס איז געווען צופוילט, אָבער לויט די דאָקומענטען, וועלכע מען האָט געפונען ביי דעם טויטען האָט מען געגלויבט, אַז דער טויטער איז ווירקליך דער שרעקליכער מערדער בעלאַ קיס. מען האָט נאָך געצווייפעלט אין דעם, ווייל מען האָט געוואוסט, אַז בעלאַ קיס האָט אויף דער לינקער האַנד אַ בלויען צייכען. דער צייכען האָט פאָרגעשטעלט אַ פרויען-קאָפּ נעבען אַ האַרץ, וועלכעס איז דורכגעשטאָכען פון אַ פייל. דאָס איז געוועהנליך דער צייכען פון ליבע, וועלכען פיל וואוילע יונגען לאָזען זיך אויסטאַהלען אויפ'ן האַנד אָדער אויף דער ברוסט. די איינגעקריצטע צייכענס מיט בלויער כעמישער סאַרב אין דער הויט פון מענשליכען קערפּער, קען מען קיינמאָל נישט אָפּוואַשען און זיי ווערען קיינמאָל נישט פערבליאַקעוועט. ביים טויטען סאָלדאַט, אָבער, וועלכען מען האָט געפונען מיט די דאָקומענטען פון בעלאַ קיס, האָט מען די צייכענס נישט בעמערקט אויף זיין האַנד. אָבער דער טויטער קערפּער איז שוין געווען אַביסעל פערפוילט אַזוי, אַז מען האָט געדענקט פיללייכט זענען די צייכענס אָפּגעקראָכען פון דער הויט און — מען האָט נישט ווייטער געפאָרשט נאָך בעלאַ קיס.

יעצט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז יענער טויטער סאָלדאַט, וועלכען מען האָט געפונען ביי דער סערבישער גרעניץ מיט די דאָקומענטען פון דעם טייפעלשען חתן פון טשיקאָטאַ בעלאַ קיס, איז נישט געווען בעלאַ קיס. בעלאַ קיס, דער שרעקליכער מערדער איז געפאַלען אויף אַ שפּיצעל אום פון זיך אָפּצווענדען די שפּור. ער האָט ערמאָרדעט דעם סאָלדאַט אין וואַלד און אַריינגעשטעקט אין טויטענס קעשענעס זיינע אייגענע דאָקומענטען.

אום צו פערשווינדען פון די אויגען פון דער וועלט און פון דער פּאָליציי, האָט ער זיך פערשטעלט פאַר אַ פרוי, אָנגעטון זיך פרויען-קליידער און קנאַפּע 6 יאָהר האָט ער געלעבט פערקליידעט אַלס פרוי.

פערשטעלט אַלס פרוי איז בעלאַ קיס געוואָרען אַ גנבטע. אין בודאַפּעסט האָט מען איינמאָל געכאַפּט אַ גנב'טע מיט'ן נאָמען מאַריאַ לוקאַש, וועלכע האָט געוואָלט דורכפיהרען אַ גרויסע גנבה. די גנב'טע האָט זיך מודה געווען און מ'האָט זי פעראורטיילט צו 2 יאָהר טורמע.

אָפּגעזעסען די 2 יאָהר, האָט מען ווידער געכאַפּט די גנב'טע מאַריאַ לוקאַש ביי אַ גנבה. האָט מען זי ווידער פעראורטיילט און אַריינגעזעצט אין טורמע. דיזע גנבט'ע מאַריאַ לוקאַש איז געווען דער שרעקליכער פרויען-מערדער, דער „טייפעלשער חתן פון טשיקאָטאַ" בעלאַ קיס. ער האָט זיך פערלאָזט לאַנגע האָר אויפ'ן קאָפּ און מיט גיפט געמאַכט, אַז עס זאָל איהם נישט וואַקסען אַ באָרד. ווי די געריכט דאָקטוירים ערקלערען איז בעלאַ קיס דאָס וואָס די וויסענשאַפט רופט אָן אַ „פעמינינער" כאַראַקטער, דאָס הייסט זיין כאַראַקטער איז ענליך צו דעם כאַראַקטער פון אַ פרוי. דורך זיינע ערפאַהרונגען מיט פיל פרויען און דורך זיין פרויען-כאַראַקטער איז איהם יאָהרען-לאַנג געלונגען צו שפּילען די ראָלע פון אַ פרוי און צו לעבען פערשטעלט אַלס פרוי זאָגאַר אין טורמע.

אין דער טורמע האָט די אַרעסטאַנטקע פון דער צעל נומער 127 געגאָלטען אַלס געהיימניספולע פערזאָן. די אַרעסטאַנטקע האָט נישט געוואָלט זיין צוזאַמען מיט אַנדערע אַרעסטאַנטקעס אין איין צעל, נאָר אַליין אין אַ בעזונדערער צעל. זי האָט קיינמאָל זיך נישט געוואַשען אין דער געגענוואַרט פון אַנדערע אַרעסטאַנטקעס און זי האָט אויך נישט פערבראַכט מיט די אַנדערע אַרעסטאַנטקעס פון טורמע.

דאַרף זיך אָבער מאַכען אַ מעשה, אַז איינער אַ פערברעכער, אַ העלד פון דער אונטערוועלט אין בודאַפּעסט שליסט אין אַ שענק בעקאַנטשאַפט מיט מאַריאַ לוקאַש און – ערקלעהרט זיך איהר אין ליבע. בעלאַ קיס, פערקליידעט אַלס די גנב'טע מאַריאַ לוקאַש, האָט נישט לאַנג געטראַכט נאָר פערנאַרט איהר „געליבטען" אין וואַלד און דאָרט האָט זי איהם אַזוי צושלאָגען פון לוימער ליבע, אַז דער פערליבטער איז געבליבען טויט אויפ'ן אָרט.

יעצט האָט זיך בעלאַ קיס שנעל אָפּגעשוירען, אויסגעטון די פרויען-קליידער און איז ווידער געוואָרען אַ מאַן. ער האָט זיך פערשאַפט דאָקומענטען אויפ'ן נאָמען פראַנץ ווימער און ער האָט זיך אַליין געמעלדעט צו דער פּאָליציי, אַז ער האָט געשלאָגען זיין קאַמעראַד און פון די קלעפּ איז יענער געשטאָרבען. האָט מען דעם פאַלשען פראַנץ ווימער אַרעסטירט און ער איז פאָריגעס יאָהר פעראורטיילט געוואָרען צו 5 יאָהר טורמע. יעצט איז ער אָבער שוין געזעסען אין טורמע אין דער אָפּטיילונג פון די מענער פערברעכער און אַזוי ווי צווישען די אַרעסטאַנטען קומען פאַר אָפט געשלעגען איז בעלאַ קיס פערשטעלט אַלס פראַנץ ווימער איינמאָל פערוויקעלט געוואָרען אין אַזאַ געשלעג, וואו מען האָט איהם צובראָכען אַ האַנט. עס איז דאָס גראָד געווען יענע האַנד אויף וועלכער בעלאַ קיס האָט געהאַט טאַטואירט די בלויע סימנים. עס האָט איהם גאָר נישט געהאָלפען. דער טורמע דאָקטאָר האָט איהם געמוזט באַנדאַזשירען די האַנט און מען האָט ענטדעקט די סמנים.

עס איז געפאַלען דער ערשטער פערדאַכט, אַז פראַנץ ווימער איז עפּעס נישט דער ריכטיגער פראַנץ ווימער. מען האָט גענומען אין געהיים בעאָבאַכטען די אויפפיהרונג פון פראַנץ ווימער אין טורמע. דעטעקטיווס האָבען גענומען נאָכפאָרשען זיין פערגאַנגענהייט ביז עס איז געלונגען פעסטשטעלען, אַז פראַנץ ווימער איז פריהער געווען פערשטעלט אַלס פרוי, אַלס די גנבטע מאַריאַ לוקאַש. יעצט האָט מען שוין פערשטאַנען, אַז מען האָט דאָ געכאַפּט אַ וואַזשנע העכט. די דעטעקטיווס האָבען ווייטער געפאָרשט ביז עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז מען האָט געכאַפּט נישט קיין אַנדערען ווי דעם שרעקליכען פרויען-מערדער, דעם „טייפעלשען חתן פון טשיקאָטאַ" בעלאַ קיס, אַזוי ווי ער האָט רערשמעקט, אַז מ'איז געקומען אויף זיין שפּור האָט ער געפרובט אַנטלויפען פון טורמע. מען האָט איהם אָבער געכאַפּט און זעהר גע'היט. אַז מען האָט גענומען דעם פאַלשען פראַנץ ווימער אויפ'ן פערהער, האָט ער אין אָנהויב געלייקענט, אָבער, אַז מען האָט איהם געצייגט זיין פאָטאָגראַפיע אַלס בעלאַ קיס מיט טאַטואירונג צייכענס אויף זיין לינקער האַנד, האָט ער זיך מודה געווען, אַז ער איז ווירקליך דער שרעקליכער מאַסען-מערדער בעלאַ קיס, אויף וועלכען מען האָט געמיינט, אַז ער איז טויט. מען האָט איהם בלויז צוריק אָפּגעפיהרט אין זיין צעל און מען האָט דעם געפעהרליכען מערדער געקאָוועט אין שווערע קייטען עס זאָל איהם נישט געלונגען צו אַנטלויפען. עס איז אָבער דאָך דעם „טייפעלשען חתן" געלונגען מיט אַ טשוואָק זיך אויפצושניידען די אָדערען פון די הענט אום צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. די טורמע דאָקטוירים האָבען איהם געראַטעוועט דאָס לעבען. אַלענפאַלס נישט אויף לאַנג, ווייל יעצט וועט ער זיכער שוין געהן צו דער תליה.

מ—ה.

אַ יודיש מיידעל ווערט עפ"י נס ניצול פון די הענט פון פרויענהענדלער

ביאַליסטאָק. אין לומע (ביי ביאַליסטאָק) געפינט זיך אויף דאַטשע אַ געוויסע יודישע פרוי פון ווילנא. די פרוי האָט אַ טאָכטער אין אַמעריקאַ, און די טעג האָט זי פון איהר בעקומען אַ בריף, וועלכער האָט אין גאַנץ שטעטעל געמאַכט אַ גרויסע סענסאַציע.

די טאָכטער געפינט זיך אין אַמעריקאַ עטליכע חדשים צייט און זי איז אַהינצו אָפּגענומען געוואָרען דורך איהר חתן, מיט וועלכען זי האָט זיך יאָהרענלאַנג געליבט.

דער חתן איז אַוועק קיין אַמעריקאַ מיט עטליכע יאָהר צוריק, און ער האָט אַרויסגעשיקט זיין כלה פאַפּירען און אַ שיף-קאַרטע.

פערשטעהט זיך, אַז דאָס מיידעל און די פאַמיליע זענען געווען איבערגליקלעך און אַלע איהרע חבר'טעס האָבען איהר מקנא געווען.

ווען זי איז אָנגעקומען אין אַמעריקאַנער פאָרט — שרייבט דאָס מיידעל — זענען צו איהר צוגעקומען צוויי הערען און דערלאַנגט איהר אַ בריף, אין וועלכען ס'איז געווען געשריבען אָט-וואָס:

„ליבע רחל'ע! כ'בין משוגע פון פרייד צו זעהן דיך באַלד ביי מיר, אָבער, צום בעדויערען האָב איך נישט געקענט קומען אַליין דיך מקבל פנים זיין; כ'בין קראַנק געוואָרען און דער דאָקטאָר האָט מיר פערווערט אַרויסצוגעהן; כ'גלויב אַז מיינע חברים וועלען דיר בעהאַנדלען, ווי עס פּאַסט פאַר זייער חבר'ס אַ כלה".

דורכלייענענדיג דעם בריף, האָט רחל'ע לאַנג נישט געטראַכט, זיך אַוועקגעזעצט מיט די הערען אין זייער אויטאָ און אָפּגעפאָהרען; צוליב'ן גרויסען געדראַנג איז דער אויטאָ געפאָהרען זעהר פּאַמעליך; פּלוצלינג האָט רחל דערהערט אַ בעקאַנטע שטימע: רחל! רחל! ווי קומסטו אַהער?

זי האָט זיך אומגעקוקט און דערזעהן איהרען אַ אַמאָליגען גוטען חבר, וועלכער איז שוין אין אַמעריקאַ זיבען יאָהר צייט.

רחל האָט געבעטען די הערען אָפּצושטעלען דעם אויטאָ, כדי זיך צו בעגריסען מיט איהר בעקאַנטען, אָבער איהרע בעגלייטערס האָבען פּלוצלינג אָנגעהויבען טרייבען דעם אויטאָ מיט גרעסערער גיכקייט, און ווען זי האָט געפּרובט פּראָטעסטירען, האָבען זיי איהר מיט געוואַלד אָפּגעשליידערט טיף אין געוועס און איהר מיט'ן האַנד פערמאַכט דאָס מויל.

איהר בעקאַנטער, דעם אַמעריקאַנער, איז די זאַך געוואָרען שטאַרק חשודיג, האָט ער גלייך צוגערופען אַ פּאָליציאַנט, זיך אַריינגעזעצט מיט איהם אין אַן אויטאָ און אָנגעהויבען נאָכיאָגען די פערשוואונדענע, וועלכע האָבען נישט געוואוסט, אַז מ'יאָגט זיי נאָך; נאָך אַ לאַנגען פאָהרען האָט זיך דער ערשטער אויטאָ אָפּגעשטעלט און אַ פערוואָרפענער געסעל ביי אַ קליין הויז, וואוהין זיי האָבען מיט געוואַלד אַריינגעפיהרט דאָס מיידעל.

דער אַמעריקאַנער מיט'ן פּאָליציאַנט האָבען זיך אָפּגעשטעלט פון דערווייטענס, פערצייכענט די גאַס און דעם נומער פון הויז און אָפּגעפאָהרען צוריק אין שטאָט, מיטנעמענדיג מיט זיך עטליכע געניטע אַגענטען.

ווען זיי זענען אַריין אין הויז, האָבען זיי אין ערשטען צימער געטראָפען חוץ די צוויי מענער אויך נאָך אַ דריטען, וועלכער האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר אַ בעקאַנטען פרויען-הענדלער פון מעקסיקאָ.

דאָס מיידעל האָט זיך אין צימער נישט געפונען און ערשט נאָך אַ שטרענגער רעוויזיע האָבען די אַגענטען איהר געפונען אין אַ זייטיגען פינסטערען צימערל, און ווי זיי האָבען פעסטגעשטעלט, האָט מען איהר נאָך דערמזעלבינגען אַוועקגעוואָלט אַוועקפיהרען אויף אַ פּאַסשען פּאַראָכט קיין מעקסיקאָ, וואו ס'וואָלט, פערשטעהט זיך, פערשוואונדען יעדער שפּור איהרער...

דער „חתן", וועלכער האָט איהר אַרויסגעבראַכט קיין אַמעריקאַ, איז נעלם געוואָרען.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענערשוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האַ-אויספּאַל)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועגד.

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Konstantynowska 20, telef.35-85.

Dr. S HEINRICH

זאַמאַרסקאַ 10, טעל. 47-67

צוריקגעקעהרט

ספּעצ. פאַר קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען

היילט מיט פיזיק.-טעראַפּיע. דיאַטערמיע. קוואַרץ-לאַמפּען. ליכט-בעדער, נעמט אָן פון $12^1/_2$-2 און פון 4—7 נמ. פאַר אונבעמיטעלטע לעשטניצע-פּרייזן.

די סענסאַציע מיט׳ן בלוטיגען קאסטען אין שנעל־צוג פאריז—לילי

פאָליציי אויפגערודערט פון דער געהיימנישפולער געשיכטע מיט דעם טויטען קערפער וואָס איז אויפגעגעבען געוואָרען אויף באַגאַזש

די סענסאַציע פון טאָג אין פּאַריז, אפשר די גרעסטע קרימינעלע סענסאַציע פון יאָהר איז איצט די פערפּלאָנטערטע געשיכטע מיט אַ קויש וואָס איז אָפּגעגעבען געוואָרען אויף באַגאַזש און אין וועלכען מען האָט נאָר געפונען אַ... טויטען קערפּער. דאָס גאַנצע לאַנד קאָכט איצט מיט פאָלגענדער געהיימניספולער געשיכטע:

דעם 9־טען סעפּטעמבער האָט דער עקספּרעס צוג נומער 139 פון פּאַריז מיטגעפיהרט קיין ליל אַלס באַגאַזש אַ שווערען קויש, וועלכען מען האָט אָבער אין ליל נישט אויסגעלייזט.

טעג זענען פעראיבער און קיינער איז נישט געקומען אַרויסנעהמען דעם קויש. פּלוצלינג האָבען די אַנגעשטעלטע בעמערקט, אַז עס פיהלט זיך פון איהם אַ אומאַנגענעהמער גערוך. דער גערוך איז געוואָרען אַלץ שטאַרקער. די אַנגעשטעלטע האָבען וועגען דעם מיטגעטיילט דעם שעף, מ׳האָט זיך אַלץ מעהר און מעהר איבערצייגט אַז אין קויש געפינט זיך אַ מאַטעריע, וואָס פוילט.

מען האָט געעפענט די שלעסער, און מען האָט געפונען אין קויש אַ טויטען קערפּער, אין דרייען איינגעבויגען, און פערבונדען מיט אַ דיקער שטריק. פּאָליציי האָט געמאַכט די ערשטע אונטערזוכונג פון טויטען קערפּער. מען האָט אַרויסגעטראָגען דעם איינדרוק, אַז דער מאַן איז געשטאָרבען פון אַ קלאַפּ אין קאָפּ אָדער דורך אַ קויל. דער קאָפּ איז געווען ווי צובראָכען פון האַמער קלעפּ.

די גערעכטס־מאַכט און די פּאָליציי זענען געקומען אויפ׳ן אָרט און האָבען געמאַכט די ערשטע אויספאָרשונג.

די צעטלען אויפ׳ן קאָרב האָבען בעוויזען, אַז דער קאָרב איז געכאַפּט געוואָרען אונטער׳ן נומער 3462, אַרויסגעגעבען דורכ׳ן ביוראָ 4 בים פון וואָר די נאָרד אין פּאַריז. בים טויטען קערפּער האָט מען געפונען פּאַפּירען פון פרעדעריק אויגוסט ריגאַרדען מיט דעם וואוין אָרט 1 פּלאַס עמיל לאַנדרען, אין פּאַריז.

חוץ די פּאַפּירען האָט מען געפונען אַ צייטונג פון דער פירמע ראָזענם 168 און 170 רי סען דעני און אַ ביולעטין פון שטייער אַפּצאָהל פון דער פירמע פלאַראַן דעפּיו. אַ טאָוועל פאַבריק 100 רי סען מאָר אין פּאַריז איז אויך טויטען ... ער איז געלעגען אַ לעדער פּאָרטפעל.

אויפ׳ן קויש איז געווען אַ פאַלשער אַדרעס ווייל מען האָט זיך איבערצייגט, אַז אַזאַ אַדרעסאַט איז נאָר אין ליל נישטאָ.

ד״ר מילער האָט געפּלמסט דעם טויטען קערפּער פון ריגאַרדען. די מעדיצינישע עקספּערטיזע האָט בעוויזען, אַז דער אומגליקליכער האָט בעקומען אויפ׳ן שאַרבען עטליכע שטאַרקע קלעפּ פון אַ האַמער, און ער איז באַלד געשטאָרבען. דער מערדער האָט, וואַהרשיינליך געטאָט אינגאַנצען פערניכטען דאָס אויסזעהן פון אומגליקליכען, אַזוי אַז מען זאָל איהם נישט דערקענען. אָבער דאָס איז נאָר אַ סברה, ווייל, אויב דאָס זאָל זיין געווען דער ציל פון מערדער, פאַר וואָס זשע האָט ער בײ איהם געלאָזען די דאָקומענטען?

איין פּוס פון מאַן איז געווען נאַקעט, אויפ׳ן צווייטען איז געלעגען אַ גרויער זאָק מיט צייכנונגען.

דער אינספּעקטאָר רייטאַן האָט אָנגעהויבען די אויספאָרשונג. ער האָט זיך דערוואוסט, אַז ריגאַרדען האָט דעם 10־טען אויגוסט אַרויסגענומען זיין אויטאָמאָביל פון גאַראַזש. דעם אויטאָ האָט מען נישט געפונען.

צי איז אָבער דער ערמאָרדעטער טאַקע פרעדעריק ריגאַרדען? כל־זמן ער וועט נישט דערקענט ווערען פון זיינע עלטערן און זיינע פריינד, קען מען דאָס נישט זאָגען אויף זיכער.

דער פּאַטראָן פון ריגאַרדען האָט ערקלערט:

— „זיגט ריגאַרדען האָט פערלוירען זיין מוטער, איז ער געוואָרען זעהר מרה שחורה׳דיג און פערזאָרגט. איך האָב געמיינט, אַז ער איז אַריינגעפאַלען אין אַ נערוואַזטעניע.

אַ גנבה האָט נישט געקאָנט זיין די סבה פון מאָרד. מען האָט געפונען בײם טויטען 28 פר. 70 סאַנטים. אפשר איז עס גאָר געווען אַ נקמה אַקט?

דאָס וועט דאַרפען די ווייטערדיגע אויספאָרשונג פעסטשטעלען.

פרעדעריק ריגאַרדען איז געווען דער זון פון מאָר. בלאַן, וועלכע איז ערמאָרדעט געוואָרען דעם 25־טען אַפּריל אין אַ צימער אויפ׳ן 7־טען שטאָק, 1 פּלאַס עמיל לאַנדרען.

ווען פרעדעריק ריגאַרדען איז געקומען צו זיך אַהיים דעם 25־טען אַפּריל, האָט ער זיין מוטער געפונען אַ טויטע, ביי איהר אַרבייטס־טיש וועלכע האַנטטיכער זענען געווען אַרומגעבונדען אַרום איהר האַלז, דער מערדער איז נישט געפונען געוואָרען.

דאָס לעבען פון מאַר. בלאַן איז געווען פול מיט געהיימנישען. זי האָט אויפגענומען אַ סך מענשען און האָט פערקויפט אַפּאַראַטען צו פערהיטען פון שוואַנגערשאַפט.

דער קערפּער פון געפונענעם מאַן וועט געבראַכט ווערען קיין פּאַריז. די אויספאָרשונג פון דער גאַנצער געהיימניש האָט אונטערגענומען דער דירעקטאָר פון דער קרימינאַל־פּאָליציי בענוא. די גאַנצע פּאָליציי איז אויף די פיס. מען ערוואַרט סענסאַציאָנעלע אַרעסטען.

די פּאָליציי האָט געאַרבייט אַ גאַנצע נאַכט צו ווברענגען אין אָרדנונג די דאָקומענטען וועלכע זענען געפונען געוואָרען אין די אַנגעם פּאָרטפעל. די דאָקומענטען זענען פערבלוטיגט און דאָס רוב אומלעזבאַר.

ער האָט געוואָלט זיך דערהרג׳ענען

און די קויל האָט געטראָפען די כלה

ערקלערט דער סטריער יודישער בחור, וואָס האָט געשאָסען זיין געליבטע

לעמבערג. פון סטרי איז מיט אַ פּאָר טעג צוריק געמעלדעט געווען וועגען אַ בלוטיגען איבערפאַל פון אַ געוויסען לייב כאַרבשטיין אויף זיין 17־יעהריגער כלה רוזא שטאַהלבאַך.

כאַרבשטיין, וועלכער איז ענטלאָפען נאָך דעם אויספיהרען פון בלוטיגען אקט, האָט זיך אַנגעמעלדעט אַליין געמאָלדען אויף דער סטריער פּאָליציי. דאָ האָט ער זיך פערטיידיגט אויף פאָלגענדען אופן:

— מיט רוזא שטאַהלבאַך האָב איך סימפּאַטיזירט זייט אַ לאַנגער צייט. הגם זי האָט געדאַרפט אַ חתן מיר אַ רייכע, אַנדערע אַדאָראַטאָרען האָב איך דאָך איהר געגלויבט און דאָס אַ דאַנק איהר פערהאַלטען זיך צו מיר, אין דער לעצטער צייט אָבער בין איך געוואָהר געוואָרען, אַז מיינע קאָנקורענטען רוהען נישט און ווערען ... בעשלאָסען, זיך מיט איהר ...

זי האָט מיר אָנגעזאָגט, דאָס האָט מיך גע־טראָפען ווי אַ דונער. איך האָב געפּרובט איהר משפּיע צו זיין, אָבער דאָס איז מיר נישט געלונגען, איך האָב צוליב דעם בעשלאָסען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד, אויב עס וועט מיר נישט געלונגען זי צו נעהמען. איך האָב מיך מיט איהר צוזאַמענגעטראָפען, און געוואָלט זיך דערהרג׳ענען אין איהרע אויגען, אויב זי וועט סוף־כל־סוף נישט מסכים זיין מיט מיר חתונה צו האָבען. איך האָב עס געטון, אַרויסגענומען דעם רעוואָלווער און זיך געצילט דערשיסען. זי האָט נישט געגלויבט, עס איז ענטשטאַנען אַ גערוואַנגעל צווישען מיר און איהר, בעת וועלכען דער רעוואָלווער האָט אויסגעשאָסען און אַ קויל האָט געטראָפען אין איהר פּנים.

די דאָזיגע פערטיידיגונג איז אין סתירה צו די ערקלערונגען פון דער שווער־פערוואונדעטער רוזא, וועלכע דערצעהלט, אַז פאַרבשטיין האָט לכתחלה געשאָסען דירעקט צו איהר.

איהר צושטאַנד איז נאָך אַלץ אַ שווערער, ווייל מען האָט מורא פאַר ווייטערע ... צייעס. איהר פּנים פערבלייבט ... פאַל ...

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

איינגענע פּראַצאַוניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע פּעראַטען, ווי: וואַלטרקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטלעכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.

צוריקגעקעהרט.

יורידישע עצות

פון דער יורידישער אָפּטיילונג ביי די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט״ ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט״.

בײם דערלאַנגען אַן׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף מען צולייגען דעם קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעשיקט. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9766. D. L. פון זגערזש.

ס׳איז אַ פראַגע וויפיל יאָהר איהר זענט אַלט און וועגען וואָס פאַר אַ חובות עס האַנדעלט זיך.

9767 פּ. פון נאָוואָ־זעלניאַנע.

דער הויזווירט קאָן אייך פערדינגען די בעקעריי צוזאַמען מיט׳ן גאַנצען אינווענטאַר.

9768. ב. ז.

איהר דאַרפט האָבען אַ בעשטעטיגונג פון דער שטייער־מאַכט, אַז איהר זענט נישט געבליבען שולדיג קיין שום שטייער־חובות.

9769. העניק

אויף מיליטערישע איבונגען קאָן מען נאָר נישט נעמען קיין מיליט. פּליכטיגען פון דער קאַטעגאָריע C, דאָגעגען אין אַקטיווען דינסט קאָן מען אין געוויסע פעלען אַזעלכען יאָ אַריינציהען.

9770. צ. ש. רובין.

ציווילע חתונות זענען דערלאַזבאַר אויף די געביטען פון געוועזענעם דייטשען אָדער עסטרייכישען זאַבאָר. דאַגעגען אין קאָנגרעס־פּוילען ווערען קיין ציווילע חתונות נישט אַנערקענט.

9771. M. T. פון ציגעל־גאַס 29.

קודם כל דאַרף די פרוי זיך בעמיהען וועגען אַ רעליגיעזען גט. אַלענפאַלס דאַרף ווערען ... געשטעלט דורכ׳ן ראַבינאַט, ... קאָן די קאָנאַנקע איז אַ ... מאַן אין געריכט (קריינענ׳ס ציוויל־אָפּטיילונג) וועגען אַ ציווילען גט. קיין גרונט צו פערפיהרען אַ קרימינעלען פּראָצעס געגען מאַן פאַר שאַנטאַזש דערפאַר וואָס ער פאָדערט פאַרן גט אַ געוויסע סומע, איז נישט פערהאַן.

9772. אַ לעזער פון טאָמאַשאָוו.

עס איז אַ פראַגע צי איהר האָט בעגרינדעטע פּרעטענסיעס צום סוחר, אַז ער זאָל מוזען צוריקנעמען די סחורה. אין געגענפאַל מוזט איהר די וועקסלען זעלבסטפערשטענדליך אויסקויפען.

דער מאַלפּע־מענש

(14) (סענסאַציאָנעלער ראָמאַן)

קאַפּיטעל אכט

מיסטער לאַנגוואַל

דער פּאַלוואַרג „כאַוז״ איז געשטאַנען אין דער זייט פון גרויסען וועג.

הינטער די הויכע אַלטע ווענד, האָבען זיך געזעהן נידריגע געבויטע בנינים.

דאָס הויז האָט זיך אויסגעוויזען פערוואָהרלאָזט און פערלאָזט.

דאָס טויער, וואָס האָט געפיהרט אין פּאַרק אַריין איז נישט פערשלאָסען געוואָרען אין משך פון דורות: ס׳איז געווען צעפוילט און צובראָכען אין אַלע זייטען.

מאָריס האָט זיך נייגעריג אַרומגעקוקט.

באַלד איז איהם געלונגען צו בעמערקען, אַז נישט דאָס גאַנצע הויז איז פערוואָהרלאָזט: אין אַ קליינעם טייל פון איהם האָט מען געוואוינט. די פענסטער פון אָט דעם דאָזיגען טייל זענען געווען אָפען, בעת די אַלע איבעריגע זענען געווען פער־שפּאַרט מיט שווערע לאָדען.

די נייגעריגקייט פון מאָריס׳ן האָט זיך נאָך מעהר צופלאַקערט, ווען ער האָט צום ערשטען מאָל דערזעהן פאַר זיינע אויגען די אויסטערלישע פיגור פון דעם באַלעבאָס — סאַמסאָן לאַנגוואַל.

דער באַלעבאָס פּינ׳ם פּאַלוואַרק איז זיי אַרויס ענטקעגען, גלאַנצענדיג אויף דער זון מיט זיין ליסען־קאָפּ, אַרויפּציהענדיג אין גאַנג זיינע העל־גרינע הויזען און פּצרריכטענדיג אויף זיך די סאַמעטענע קאַמיזעלקע און דעם אַלטפּרענקישען סורדוט.

די אויסערליכקייט פון דעם מאָדנעם פּער־שוין האָט פולשטענדיג ענטשפּראָכען די שילדערונג פון גרעגאָרי פּענין.

— עס פרעהט מיך זעהר אייך צו זעהען מיסטער נעווּבאָרט. ווי איהר זעהט, לעב איך דאָ זעהר בעשיידען, אָבער איך בעגריס אייך מיט דער גרעסטער אויפריכטיגקייט, און כ׳וועל אייך מכבד־זיין מיט וואָס כ׳וועל נאָר קענען. אין עס־צימער שטעהט שוין גרייט טיי. וועט איהר מיך אפשר בעקענען מיט אייערע מיטאַרבייטער?

זיינע מאַניערען זענען געווען פונקט אַזוי אַלטפרענקיש, ווי זיינע מלבושים, און פון זיין אופן רעדען האָט אַרויסגעקלונגען אַ שטיק מיטעלאַלטער.

מאָריס האָט דערפיהלט עפּיס אַ געפיהל פון פריינדליכקייט צו דעם אַלטען מאָדנעם פּערשוין, וועלכער האָט בעוויזען אין דער געגענוואַרטיגער אַטמאָספער אַפּציהיטען ליבע און טרייהייט צו דער פערגאַנגענהייט.

— איך וואָלט געוואָלט פּערענדיגען די ער־שטע אויפנאַהמע ביז דער אָוונד ווען צופאַלען, מיסטער לאַנגוואַל, — האָט זיך דזשעק נעווּבאָרט אָפּגערופען—אויב איהר האָט גאָרנישט דאַגעגען, אַז אייער כיבוד זאָל צוכאַפּט און אויפגעגעסען ווערען דורך באַרבאַרן, קאָן איך זיי פריי לאָזען אויף אַ פערטעל שעה.

ער האָט זיך אומגעקוקט און אַ פראַגע געטון:

— וואו איז פּאָס? איך האָב געוואָלט ענדערן אַביסעל דעם סצענאַר.

— דער מיסטער פּאָס האָט געזאָגט, אַז ער וועט קומען צופוס פון „גריף טאַעוורס״, — האָט געענטפערט איינער פון די אַקטיאָרען — ער איז דאָרט געבליבען שמועסען מיט דעם מיסטער גרעגאָרי.

דזשעק נעווּבאָרט האָט זיך פון גאַנצען האַרצען אויסגעצוידעלט.

כ׳האָף, ער איז דאָרט פערבליבען, נישט ספּעציעל, כדי צו באָרגען אַ גמילות חסד, — האָט ער אויסגעשריגען — אַז מ׳זאָל נישט אַכטונג געבען אויף דעם דאָזיגען פּערשוין, וועט ער מיר פערשאַפען אַזאַ רעפּוטאַציע, אַז כ׳וועל מוזען ענטלויפען פון לאָנדאָן!

ער האָט גערעדט, ווענדענדיג זיך צו זיין איינעם סטאַטיסט, וואַהרשיינליך, דערפאַר, ווייל צו קיין אַנדערען פון זיינע מיטאַרבייטער האָט ער זיך נישט געקאָנט רעדען, נישט ברעכענדיג די דיסציפּלין.

— ער האָט ליב צו מאַכען הלוואות?

— שטענדיג האָט ער נישט קיין גראָשען געלד, און בעמיהט זיך צו אויסלעדיגען עמיצענס קעשענעס. פערוואָס ער פוילט נאָך עד היום נישט ערגיץ אין אַ טורמע—אסור אויב איך ווייס! איהר וועט נעכטיגען מיט אונז? איך ווייס נישט, צי וועט זיך פאַר אייך געפינען אַ פּלאַץ, — האָט ער צוגעגעבען, ענדערענדיג פּלוצים דעם שמועס, און בערוהיגענדיג זיך — איבעריגענס, פאָהרט איהר דאָך אוודאי היינט אין אָוונד קיין לאָנדאָן?

— ניין, נישט היינט, — האָט מאָריס שנעל געענטפערט—זאָרגט זיך נישט וועגען מיר איך וועל אייך נישט שטערען און איך וועל זיך אויס־געצייכענט איינאָרדענען אַהן וועמען נישט איז הילף.

— לאָמיר זיך געהן אַדורכשמועסען מיט׳ן אַלטען, — האָט נעווּבאָרט פאָרגעשלאָגען, זיינ־דיג נאָך אַלץ אין כעס — ער איז אַ זעהר מאָד־נער טיפּ, אָבער מיט אַ זעלטען גוטער נשמה... אַנ׳אמת קינד...

— איך בין געווען זעהר צופרידען מיט איהם זיך צו בעקענען.

לאַנגוואַל האָט מיט אַ מין פייערליכען שטאָלץ געדריקט די האַנד דעם יונגענמאַן.

— כ׳האָב מורא, אַז אין מיין קליינעם עס־צימער וועט נישט סטייען קיין ערטער פאַר אַלע געסט. איך האָב אָבער צוגעשטעלט נאָך אַ טיש אין קאַבינעט. וועט איהר אפשר טרינקען טיי?

— איהר זענט זעהר גאַסטפריינדליך, מיס־טער לאַנגוואַל. האָט איהר זיך פריהער נישט בע־געגנט מיט׳ן הער בראָקמאַן?

דער אַלטער האָט זיך צושמייכעלט און אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ.

— אוודאי... אוודאי... געוויס האָב איך זיך בעגעגנט, נאָר פערגעסען... איך פערגעס שטענ־דיג די פאַמיליען־נעמען... זעהר אַ גרויסער פּעה־לער, וואָס איך האָב גע׳ירשנט פון מיין עלטער־זיידען, טשאַרלז ן. ער האָט געהאַט אַזאַ שוואַכען זכרון, אַז אין זיינע מעמוארען פלעגט ער שטענ־דיג פערפּלאָנטערן געשעהענישען און דאַטען, און דעריבער האַלטען אַ סך מענשען, אַז ער האָט בכלל און אפילו בפירוש געווינדיגט געגען דער ווירקליכקייט.

(פאָרטזעצונג קומט).

בעקאנטמאכונג.

מען בעהט זעהר אלע לאדזער שמשים צו קומען אין דער קאנצעלאריע פון ראבינאט ביי דער לאדזער יודישער גמינע, זונטאג, דעם 22-טן סעפטעמבער פון 1 ביז 3 א זייגער נאכמ. צו גרינדען

א פעראיין פון שמשים.

צייטווייליגע פערוואלטונג
מענדעל ראזענבערג
אלי׳ פאנטען
אפרים, שמש אין באלוטער שוהל
גדלי׳ שמש אין ווילקער שוהל.

Zaginiony

został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na akcję Banku Polskiego na imię **Łajba Friede** Piotrkowska 38. Numer liczn. 8978965

עס ווערט געברויכט
א מאשין-נייהעריז
צו ווענדען זיך
שוו. יאקובא 12
ביי דעם שטעפער.

Kino MIMOZA
ul. KILIŃSKIEGO 178.

פון דינסטאג, ד. 17. ביז מאנטאג, ד. 23. סעפט. ד. י. איינשל.
בעצויבערנדער קארנאוואל אין ניצא.
די אויסשטאטונג שטייגט איבער אלץ, וואס איז ביז איצט געזעהן געווארען. אויסערגעוועהנליך אינטערעסאנטער סצענאריוש

דער קארנאוואל-קעניג

גרויסע עראטישע לעבענס-דראמע לויט׳ן ווערק פון נ. סקאט א. נ. „דזשאקער״, אין די הויפט ראלען:
ELGA BRINK i GABRIEL GABRIO.

דאס קומענדיגע פראגראם: „וואלגא, וואלגא״
טיט׳ן א טייל פון א רוסישען כאר.

Kino „Słońce"
28 Napiórkowskiego 28
dojazd tramwajami № 3 i 4.

פון דינסטאג, דעם 17/9 און טעגליך!
יעדער איינציגער האט געהערט און געלעזען וועגען
די לעצטע קאמפען פון די אראבישע שבטים אויפ׳ן מזרח
דער מוז זיך איילען צו קומען זעהן דאס בילד א.נ.:

די ליבע פון א בעדואינער

אין די הויפטראלען:
Dorotha Janis i Barry Northon

נעכסטער פראגראם: „נאכט-קאוואלירען״.
אנהויב אין געוו.טעג 5, 7 און 9 אווענד, שבת און זונטאג 3 א זייגער נאכמ.

ס׳ווערט געזוכט
א גראווער
אויף אהיימצונעהמען ארבייט. צו מעלדען זיך צו דער פירמע „GENTLEMAN"
אלעקסאנדראווסקא 156

שטריקער ארב׳טער
ווערען געזוכט.
צו ערפאהרען אין אדמיג.

דער קונסט-פאטאגראפישע אנשטאלט „PARISIEN"
30 פראנציסקאנסקא 30

נעהמט אן אלערליי אויפנאמען — פון — **מצבות** — אויפ׳ן — בית-החיים
צוגענגליכע פרייזען. סאלידע אויספיהרונג.
די אויפנאהמען ווערען געמאכט מיט ספעציעלע קונסט-אפאראטען

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8-2 נאכמ. און פון 5–9 אווענד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od 17.IX. do 23.IX. 1929 r.

Dla dorosłych:

„DUSZE DZIECIĘCE OSKARŻAJĄ WAS"

Dramat współczesny.
Dla młodzieży:

„Quo Vadis"

Dramat osnuty na tle powieści
Henryka Sienkiewicza.

א ארט צו שלאפען
קען א יונגערמאן בעקומען אליין א בעט מיט בעטגעוואנד מיט נאך איינעם אין א צימער ביי מענדעלזאן
בזשעזשינער 44.

Dr. med. J. MAKOWSKI

קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
CEGIELNIANA 8, tel. 50-02
עמפפענגט פון 4–6 נאכמ.

דאס רעכטס-קאנסולטאנטען-ביורא
פון געוועזענעם לאנג-יעהריגען רוטינירטען
געריכטס-סעקרעטאר
ב. מאז, פיעטריקאווער 10
ערלעדיגט און שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעט פון פוילען, ווי אויך שטייער-אנגעלעגענהייטען.
א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים.
B. Mann, Piotrkowska 10

א צושנײדער
זשאקעט, פע-דע און אבערלאק נייהען זוכט ארבייט. צו ערפארען וושכאדניא 49, ביי אפאטאווסקי.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד״ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד״ר [illegible] נערווען קראנקהייטען	12—2 הוך זונ.
ד״ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פאפירני פרויען און געבורטס-הילף	11-1 1/2 5-6
ד״ר קאנטאר כירורגישע-קראנק.	4 1/2-5 1/2 זונ. 1—2
ד״ר ווייגבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, 6 1/2—7 1/2
ד״ר סמופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראדזענמשיק צאהן-ערצט	3—7
נ. ראזעם צאהן-ערצט	8—2

צאהן-טענדהאלונג, באליכטונגען, קארענען, מאסטען אא.וו.
בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען. ... בעשטראלונג און דורכלײכטונגען, קוואריץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע עלעקטרישע אנאליזען. א קורס פאר שוועסטער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אווענד

עס ווערט געברויכט
א קוואליפיצירטער
שטריקער
צו ערפאהרען
פאמארסקא 13
ביי פינקעלשטיין.

ס׳ווערט געזוכט
א שפס-שפולער צו סוויטערס און א שטריקער
פון 9 ביז אדער 10-ער מאשין ווי אויך א יונגעל צו צודאטען און א רעפעזירקע ביי מ. פרענקעל
פילנאצנא 27
9873

Dr. ADAM GROSGLIK
Ąl. Kościuszki 27
tel. 51-78
רענטגען און ליכטהיילגאנג
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד
צוריקגעקעהרט

„PRACA" — „ארבייט"
יעזעלשאפט צו פערשפרייטען פאך-מאכט בעקענט, ... יודישע פרויען אין לאדז, גומען אויף פאלגענדע טעלעפאן 67-15

1) שניידעריי און דאמען און קינדער, צושניידען.
2) נייטארעריי: צושניידען און חתונה-גצהען.
3) האנט-ארבייטען.
4) אנדולאציע.
5) קינסטלערישער מאשין-שטיקעריי.
6) מאניקור.

דער סעקרעטאריאט איז טעטיג פון 9-1 נ.ט. און פון 3-7 אוו.

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט!!!

זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
טעלעפאן 48-79
זאבעזפיעטשעניעס אויפ׳ן דינגט און אין פוילען, אפעלאציעס, אדוואקאציעס, אלערליי ספראוועס קארנע און ציווילע וועגען
דירות אין אורושאנד ראזיעמטשי
ספעציאליסט פון שותפות-אקטען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא, פעטריקאווער 17
רעכטסקאנסול.

א פע-היג יונגעל
אין עלטער פון 16 17 יאהר מיט גוטע רעקאמענדאציעס ווערט פון זאפארט געזוכט. מעלדען זיך ביי די פירמא י. ב. רובין
5 נאוואמיעסקא

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
przeprowadził się na ul.
Piotrkowskiej 70
róg Traugutta).
Przyjmuje od 8³⁰ do 10³⁰ rano, od 1-ej do 2³⁰ pp., od 6 do 8³⁰ wiecz.
w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסילויום מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פ׳וי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר	3 1/2—4 1/2
ד״ר פערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4 1/2
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד״ר לובימש הויט און געשלעכט-קר.	12 1/2—1 1/2
ד״ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12 1/2—1 1/2
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד״ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	3 1/2—4 1/2

סוניקא-מערסעיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי מעקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראלונג, איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראטן, אויף ערלאנג היילונגען אין שטאט. און לעבארטאטאריום וועגען אנאליזען אלע ערט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד״ר לאזשינסקי טאר פאלסקא צאהן-ערצט 10—1 3—6
קינסטליכע צאהן, קארנען, מאסטען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

מעבל. שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER
Łódź, Konstantynowska 11

כ׳נעהם אן אלער-ארט שלאסעריי-ארבייט און צופאסען פערשידענע מאשינען - טיילען און שווייסונגען, פאר שטריקער ווערט געליפערט טישען מיט מעסטערס פו 30 זל. אן. פאראפינערס פון 7 זל. אן.
שליסלען — אויספיהרונג

צו פערדינגען
אנ׳ערשטקלאסיג
פוטער-געוועלב
אויף דער זאוואדזקא גאס
אפערטען אין אדמינ. אונטער „R"

Dr. med. H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דויאסלע׳, קין׳, גימען, און צונג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po poł. 4604

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעץ א. אז. וו.
אורין-אנאליז - 4 זל.

א געמויערטע
גרויסע רעמיזע
צו פערמיטען.
צו ערפאהרען סאלנע 11
ביים רזשאנדצע.

שילדען
צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פארזשוצקא, קאמיעננא 5.

לעכער
מאשינאווע ווערן אנגענומען
צו ביליגע פרייזען
ג. גארדמאן ציגעלנ. 29.

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 84-72
עמט אן פון 6–8 אווענט.

אבאנעמענט-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אנטרעגן א היים, אויף דער פראווינץ — 8 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
[illegible]

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט — 18 גר. ... — 24 גר. ...
אין טעקסט — 40 ... — 60 ...
נאכ׳ן טעקסט — 12 ... — 18 ...
[illegible] 50 פראצ. ... 100 פראצ. ... 10 גר. א ווארט

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat" Piotrkowska 2[illegible]